

Omgevingsagenda Molenlanden

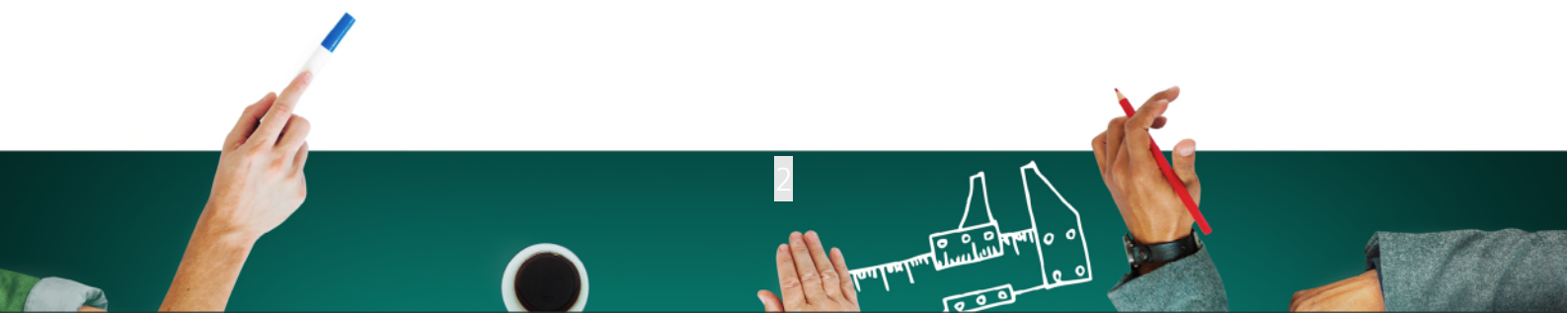
Op weg naar de Omgevingsvisie

1 april 2022

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Op weg naar een Omgevingsvisie	3
1.2 Wat is een Omgevingsagenda?	3
1.3 Doorlopen proces	4
1.4 Leeswijzer	4
2. Toekomstvisie als startpunt	6
2.1 Toekomstvisie: Molenlanden, eigenheid in verbondenheid	6
2.2 Logische opbouw van de Omgevingsvisie	7
3. Landelijke en lokale trends	10
4. De opgaven, dilemma's en trends per pijler en overkoepelend thema	12
4.1 Pijler 1: Vitale kernen	12
4.2 Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied	19
4.3 Pijler 3: Bereikbaar houden en maken	26
4.4 Thema A Recreatie & Toerisme	31
4.5 Thema B: Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energie	33
4.6 Thema C: Gezondheid & Milieu	35
4.7 Dilemma's, trends en participatie overkoepelende thema's	36
5. Samenvatting dilemma's, trends en beleidstukken in de maak	38
5.1 Dilemma's waarop een keuze moet komen	38
5.2 Landelijke en lokale trends die nog aandacht behoeven	39
5.3 Beleidsstukken in de maak die in Omgevingsvisie moeten	40
Bijlage 1. Vervolgprocedure Omgevingsvisie	41
Bijlage 2. Kansenskaart	44
Bijlage 3. Advies inzake Plan-mer	45
Bijlage 4: Referentielijst omgevingsagenda	48

1. Inleiding

1.1 Op weg naar een Omgevingsvisie

De Omgevingswet verplicht iedere gemeente haar integrale langetermijnvisie vast te leggen in een Omgevingsvisie. De wet bepaalt dat deze visie uiterlijk 2024 moet zijn vastgesteld. De Omgevingsvisie is vormvrij. Wel moet de visie in ieder geval de volgende onderdelen bevatten (artikel 3.2 en 3.3 OW):

- de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in hoofdlijnen
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling op het gebied van:
 - de aanleg van woonwijken, bedrijventerreinen en infrastructuur
 - ondergronds bouwen, windturbines, energietransitie, klimaatbestendigheid en dergelijke
 - gebruik, beheer, bescherming en behoud van het grondgebied (zowel onder- en bovengrond als water)
- de hoofdzaken van beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving
- uitwerking van de vier milieubeginselen: het voorzorgbeginsel, beginsel van preventief handelen, beginsel bronaanpak en beginsel vervuiler betaalt.

Binnen deze wettelijke kaders is het zaak een Omgevingsvisie op te stellen die de gemeente Molenlanden het beste past. Op weg naar deze Omgevingsvisie is de gemeente vertrokken met een *startnotitie Omgevingswet* waarin de gefaseerde aanpak staat beschreven. De eerste fase bestaat uit het opstellen van de Omgevingsagenda met een bijbehorende kansenkaart.

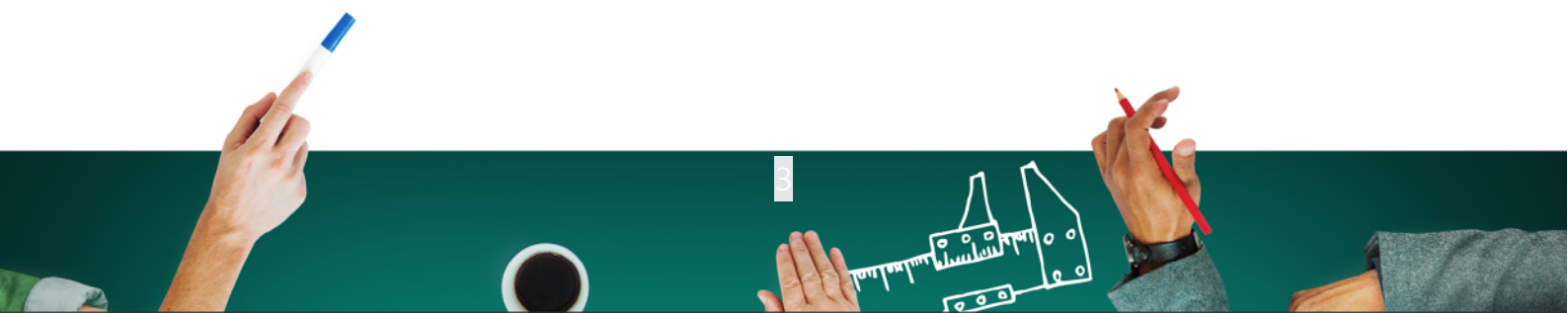
1.2 Wat is een Omgevingsagenda?

In de voorliggende Omgevingsagenda bepalen we nog niet de visie van de gemeente, maar agenderen we de thema's en opgaven die belangrijk zijn om te komen tot de Omgevingsvisie. Daarom is er een 'foto' gemaakt van de belangrijkste bestaande beleidsambities, kansen en opgaven voor de toekomst van de fysieke leefomgeving in de gemeente Molenlanden.

Tevens zijn enkele dilemma's benoemd. Dit zijn uitgangspunten in verschillende beleidsstukken of gesprekken die met elkaar botsen. Ook is beoordeeld of er voldoende antwoord wordt gegeven op de landelijke en lokale trends of dat hier nog aanvullend beleid voor moet worden opgesteld. Belangrijk hierbij is dat er voor een aantal onderwerpen op dit moment beleidsstukken worden opgesteld. Deze beleidsstukken kunnen mogelijk antwoord geven op openstaande vragen vanuit de trends en dan zullen we hiernaar verwijzen.

Daarnaast zijn er verschillende onderwerpen naar voren gekomen die waardevol zijn voor de participatie bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

Bij de Omgevingsagenda hoort ook een Kansenkaart. Deze kaart geeft de kansen voor ontwikkeling globaal weer en dient in de Omgevingsvisie verder uitgewerkt te worden. Deze is als bijlage opgenomen.

1.3 Doorlopen proces

De Omgevingsagenda is opgesteld op basis van een analyse van ruim 25 relevante, van kracht zijnde beleidsstukken. Daarnaast hebben we een intensief traject doorlopen met de gemeentelijke werkgroep, college en raad en een groep van ketenpartners. In vele interactieve werksessies en aanvullende inventariserende gesprekken zijn zoveel mogelijk opgaven, kansen en dilemma's opgehaald.

In de startnotitie is vastgelegd dat de participatie met de inwoners in deze fase nog niet wordt georganiseerd. Tot nu was het voornamelijk inventariseren en overzicht scheppen. Over de van kracht zijnde beleidsstukken heeft bovendien al participatie plaatsgevonden. Op weg naar de Omgevingsvisie zal er op basis van deze Omgevingsagenda en in samenhang met de herijking Toekomstvisie en het Omgevingsplan doelgericht geparticipeerd kunnen worden.

1.4 Leeswijzer

Deze Omgevingsagenda is zo opgebouwd dat het in delen leesbaar is. Per hoofdstuk of paragraaf is de betreffende informatie samengebracht in een overzichtelijk geheel per onderwerp. Dit maakt wel dat een deel van de informatie dubbel is opgenomen in het document.

Hoofdstuk 2 is het inleidende hoofdstuk waarin de uitgangspunten voor het opstellen van deze Omgevingsagenda opgenomen zijn. Hierin wordt uitgebreid ingegaan op de Toekomstvisie en hoe deze is geïntegreerd in deze Omgevingsagenda. Dit is een belangrijk startpunt.

In hoofdstuk 3 zijn de landelijke en lokale trends besproken waar bij het opstellen van de Omgevingsvisie rekening mee moet worden gehouden.

Hoofdstuk 4 is de daadwerkelijke analyse van de beschikbare en verkregen informatie. Dit hoofdstuk is ingedeeld in drie pijlers voor Molenlanden:

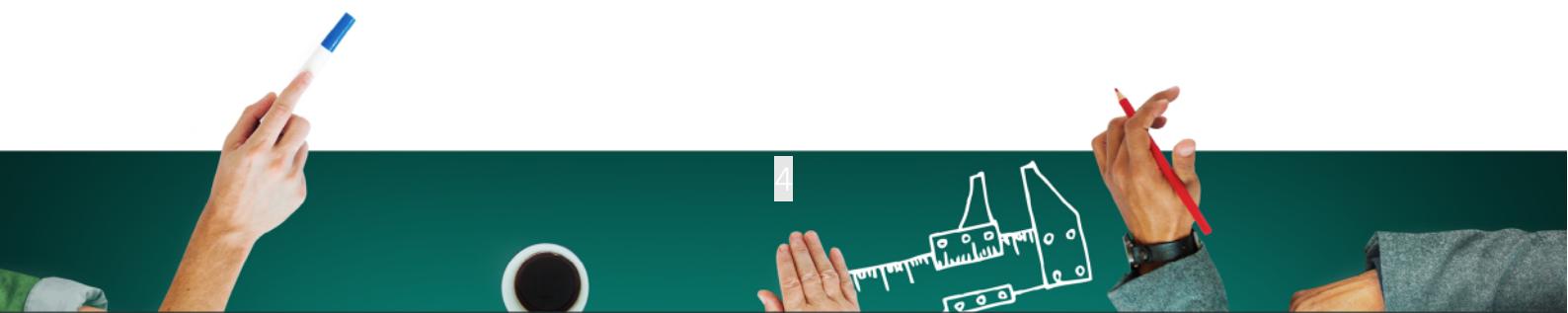
1. Vitale kernen
2. Diversiteit in het buitengebied
3. Bereikbaar houden en maken

Met daarboven drie overkoepelende thema's die deels gemeentebreed zijn en deels binnen één van de pijlers vallen:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

Per pijler en voor de overkoepelende thema's gezamenlijk zijn vanuit de analyse de dilemma's, niet behandelde landelijke en lokale trends, inclusief missende beleidsstukken, en onderwerpen voor participatie in dit hoofdstuk opgenomen.

Hoofdstuk 5 is de samenvatting van alle dilemma's en niet behandelde landelijke en lokale trends, inclusief missende beleidsstukken. Deze samenvatting zorgt voor een overzicht van alle onderwerpen die aandacht behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie. (zie op de volgende pagina een infographic van hoofdstukken 2 en 3)

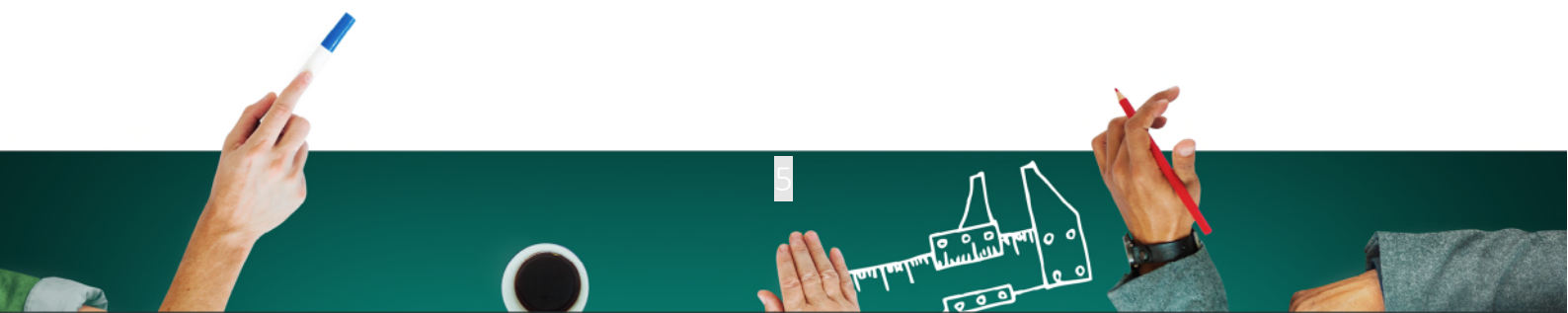

Bijlage 1 behandelt drie procesmatige onderwerpen die bij het opstellen van de Omgevingsvisie van belang zijn: participatie en rolneming. Rolneming gaat over welke rol de gemeente wil innemen in de fysieke leefomgeving. Hierin wordt de eerste richting voor de invulling van deze rol bepaald. De rol wordt stapsgewijs in het proces tot Omgevingsvisie steeds concreter.

Bijlage 2 bevat de Kansenkaart op lage resolutie. Er is ook een separaat bestand in hoge resolutie beschikbaar.

Bijlage 3 bevat het advies over de mogelijke procedure voor het opstellen van een Plan-mer.

2. Toekomstvisie als startpunt

2.1 Toekomstvisie: Molenlanden, eigenheid in verbondenheid

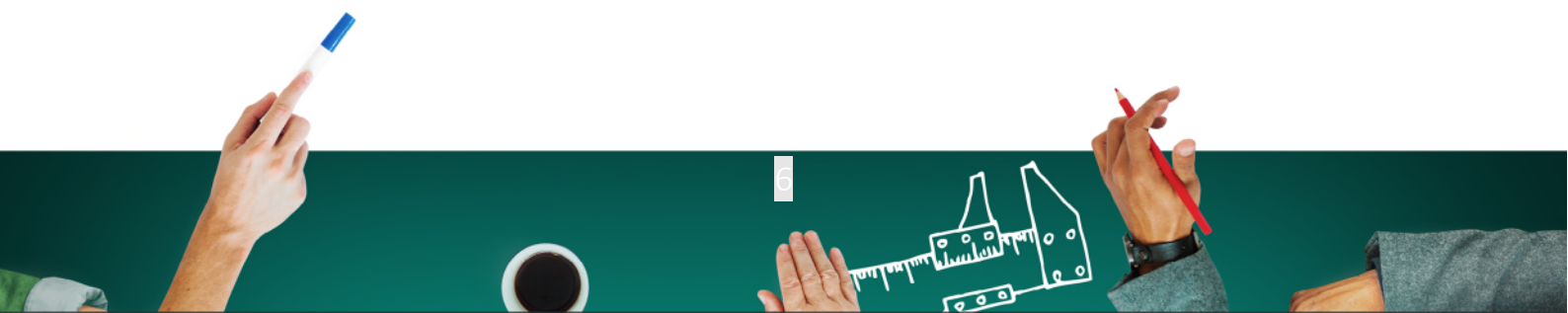
Het college is in 2021 een aantal processen gestart die leiden tot een doorgaande lijn op visievorming. Dit zijn de Toekomstvisie, de Omgevingsvisie en de update van het Samenlevingsprogramma. De Toekomstvisie benoemt de ambities voor de langere termijn en is door de gemeenteraad in 2021 vastgesteld. Het Samenlevingsprogramma benoemt de inspanningen voor de korte termijn. Aangezien de Omgevingsvisie ook ingaat op de lange termijn is het logisch om de Toekomstvisie als startpunt te pakken om te komen tot een Omgevingsvisie. De vraag staat, begin 2022, nog open of de Toekomstvisie niet integraal opgenomen moet worden in de Omgevingsvisie.

De Toekomstvisie omschrijft Molenlanden als volgt, een sterke basis van nature: *Hoewel een Toekomstvisie om beweging vraagt, staan we eerst stil bij de sterke en tijdloze ondergrond van waaruit we Molenlanden voortbouwen. Die ondergrond is niet bepaald letterlijk zo sterk. Door het inklinken van onze veenbodem ligt er van nature juist een grote uitdaging voor ons.*

We zijn ijzersterk door een 'eigenheid in verbondenheid'. Zo werd de aard van Molenlanden omschreven na gesprekken door raadsleden en inwoners over het karakter van de nieuwe gemeente. Het eigen karakter en onze eigen behoeften als individu, dorp en vestingstad krijgen de ruimte en tegelijk trekken we samen op. Die veenbodem voegt daar een historie aan toe waarin competente inwoners door de eeuwen heen innovatief en ambitieus zijn omgegaan met hun gebied. Het mensbeeld van autonome maar betrokken en competente inwoners is vertaald in de gelijknamige kernwaarden voor Molenlanden. We staan voor een Molenlanden waar ieder plezierig en betekenisvol kan leven door het versterken en benutten van ieders Autonomie, Betrokkenheid en Competentie. Het ABC-tje van Molenlanden. In klare taal: we willen vrijheid voor ieder combineren met het samen doen en talenten en initiatieven tot bloei brengen.

Op weg naar een Toekomstvisie levert dat ons een inspirerende toetssteen op. We bekijken in het wonen, samen leven, werken, recreëren en omgaan met ons gebied hoe we bijdragen aan en gebruik maken van autonome, betrokken en competente inwoners.

De sterke basis zien we terug in de dagelijkse werkelijkheid. Molenlanders leven graag in hun dorpen en vestingstad. We werken met elkaar aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen en waar iedereen ertoe doet. We beseffen dat het meedoen niet bij iedereen vanzelf gaat en dat we elkaar nodig hebben. De coronapandemie heeft dat nog eens extra onderstreept. We zien met trots dat Molenlanden in 2021 een lokale samenleving kent waar behoeften, energie, kennis en kracht worden ontmoet en ondersteund. Deze solide basis en vastgestelde visies die samenkomen in deze Toekomstvisie geven de ruimte om op zoek te gaan naar ondernemerschap. Met waarderende aanpak sturen we op de belangrijke onderwerpen voor ons gebied en volgen of sluiten aan bij ons netwerk waar dat kan.

Voor de Omgevingsvisie is de **'eigenheid in verbondenheid'** een belangrijk vertrekpunt. Behouden van de eigen identiteit van de verschillende kernen en functies in het buitengebied binnen de gemeente, die toch ook een geheel vormt! De drie pijlers, vitale kernen, diversiteit in het buitengebied en bereikbaar houden en maken zijn een concrete vertaling van de basis 'eigenheid in verbondenheid'.

De bestaande kernwaarden zoals benoemd in de Toekomstvisie moeten worden behouden en kunnen zeker ook worden ingezet bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. Het globale eindbeeld voor de gemeente in de Toekomstvisie maakt een onderverdeling in zes onderwerpen:

1. Inclusieve samenleving
2. Leefomgeving
3. Economie
4. Recreatie & Toerisme
5. Klimaat en Energie
6. Bereikbaarheid

Deze onderwerpen beschrijven de landelijke en lokale trends en de wensen van de gemeente. Per onderwerp is het beeld voor 2030 geschetst. Deze zes beelden samen bepalen het integrale beeld wat voor gemeente Molenlanden in 2030 wil zijn.

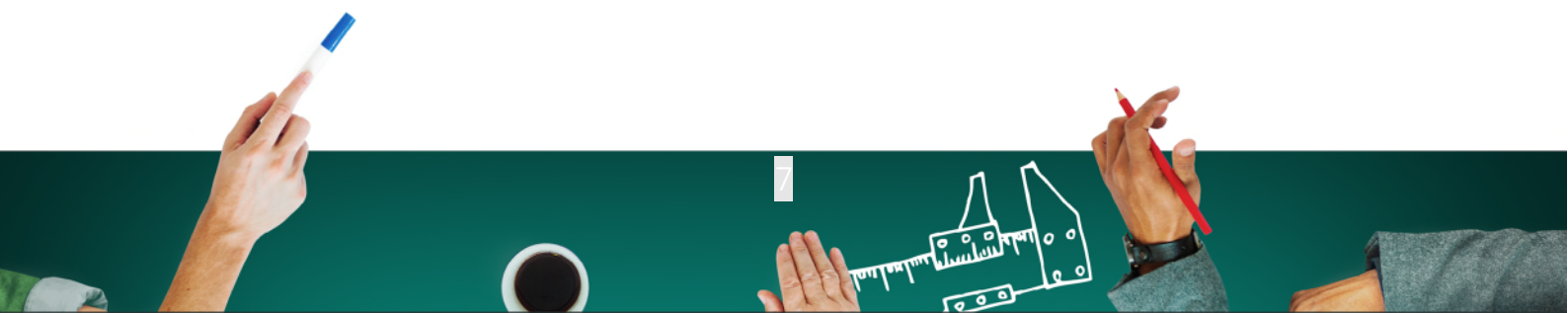
Om deze wensen maximaal te realiseren is de focus in de Toekomstvisie gelegd op een Molenlanden waar:

1. iedereen welkom is en de lokale structuur van het samen leven en voor elkaar zorgen centraal staat
2. de leefomgeving klimaatadaptief is en waarin mensen graag willen wonen, verblijven en zich veilig voelen
3. de landschappelijke kwaliteit van ons open agrarisch gebied en haar identiteit belangrijk is. Andere onderwerpen zoals recreatie dragen hier aan bij. Er is balans aanwezig; waardoor de leefbaarheid optimaal is
4. het vestigingsklimaat optimaal is voor ondernemers die innovatie en verantwoord ondernemen belangrijk vinden en vooral een agrarisch en productieprofiel hebben

2.2 Logische opbouw van de Omgevingsvisie

Omdat de Omgevingsvisie specifiek gaat over de fysieke leefomgeving is ervoor gekozen pijlers te specificeren naar fysiek aanwijsbare gebieden in de gemeente - kernen, buitengebied en infrastructuur - in plaats van de globalere onderwerpen uit de Toekomstvisie. Daarbij zijn de sterke gemeenschap, de eigenheid van de kernen en de variatie in het buitengebied belangrijke waarden die als basis dienen voor de Omgevingsvisie.

Aanvullend op de onderwerpen uit de Toekomstvisie zijn 'gezondheid en milieu' als belangrijke thema's geïdentificeerd.

Op basis van de Toekomstvisie, analyse en gesprekken is gekozen om de opgaven, kansen en dilemma's voor de toekomst van de fysieke leefomgeving onder te brengen in drie pijlers:

1. Vitale kernen
2. Diversiteit in het buitengebied
3. Bereikbaar houden en maken

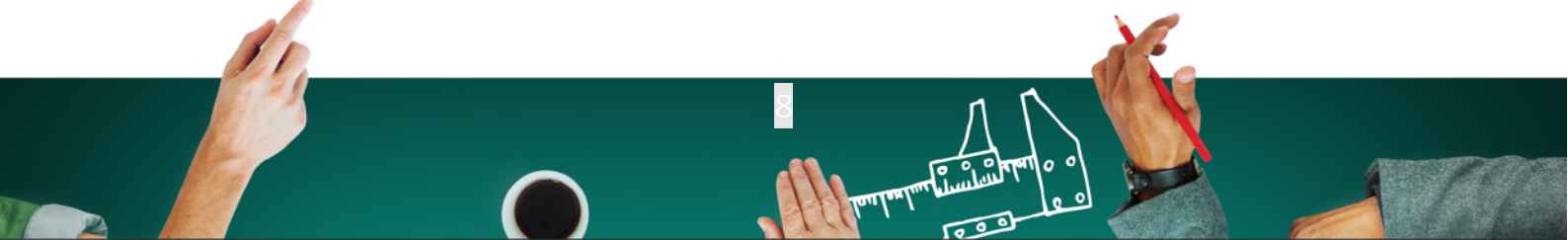
Daarboven zijn er drie overkoepelende thema's die deels gemeentebreed zijn, maar deels ook binnen één van de pijlers vallen:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

Deze drie pijlers en drie overkoepelende thema's bevatten de grootste opgaven en de vraagpunten die beantwoord moeten worden om in beeld te krijgen waar de gemeente heen wil met de Omgevingsvisie. De variatie binnen de gemeente met twintig kernen - die ook weer verschillen in grootte en identiteit - en een buitengebied met zowel een agrarische, ecologische, recreatieve als toeristische functie maakt dat de vragen/opgaven breed uiteenlopen.

Samenvattend zijn de onderwerpen en focuspunten uit de Toekomstvisie vertaald in de verschillende pijlers en thema's van de Omgevingsagenda. Zoals aangegeven zijn sommige onderwerpen en focuspunten uit de Toekomstvisie overgenomen als pijler (P) of thema (T) in deze Omgevingsagenda en andere zijn terug te vinden in meerdere pijlers en/of thema's:

<i>Toekomstvisie</i>	<i>Omgevingsagenda</i>
Inclusieve samenleving	T.C Gezondheid & Milieu P.1 Vitale Kernen Hoofdstuk participatie
Leefomgeving	P.1 Vitale Kernen P.2 Diversiteit in het buitengebied T.B Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en energietransitie T.C. Gezondheid & Milieu
Economie	P.1 Vitale Kernen P.2 Diversiteit in het buitengebied
Recreatie & Toerisme	T.A Recreatie & Toerisme
Klimaat en Energie	T.B Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
Bereikbaarheid	P.3 Bereikbaar houden en maken
Focus 1: Iedereen welkom	T.C Gezondheid & Milieu P.1 Vitale Kernen
Focus 2: Leefomgeving	P.1 Vitale Kernen P.2 Diversiteit in het buitengebied T.B Klimaatbestendigheid, biodiversiteit en natuurinclusiviteit T.C Gezondheid & Milieu
Focus 3: Agrarisch gebied	P.2 Diversiteit in het buitengebied T.A Recreatie & Toerisme
Focus 4: Vestigingsklimaat optimaal	P.2 Diversiteit in het buitengebied P.1 Vitale Kernen

Pijlers

Overkoepelende thema's

1. Vitale Kernen

- Eigenheid
- Woningvoorraad
- Voorzieningen
- Vergroenen
- Infrastructuur
- Parkeren
- bedrijvigheid

2. Diversiteit in het buitengebied

- Eigenheid
- Agrarisch
- Linten
- VAB
- Natuur

3. Bereikbaar houden en maken

- Autobereikbaar
- Parkeren
- Fietsnetwerk
- OV-bereikbaar
- Transferia
- Bronpunten
- Infrastructuur

A. Recreatie en toerisme

Dilemma's
Trends
Participatie

B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie

Dilemma's
Trends
Participatie

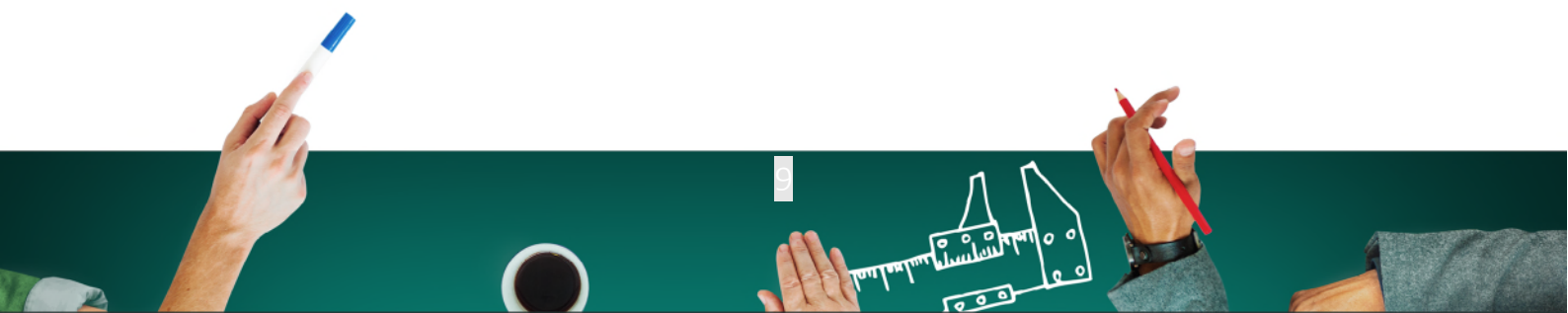
C. Gezondheid en milieu

Dilemma's
Trends
Participatie

Dilemma's
Trends
Participatie

Dilemma's
Trends
Participatie

Dilemma's
Trends
Participatie

3. Landelijke en lokale trends

De maatschappij is op veel verschillende thema's in beweging. Trends hebben in meer of mindere mate invloed op de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie moet rekening houden met en inspelen op deze trends, in navolging van de Toekomstvisie waar ook ingegaan wordt op landelijke en lokale trends. Met deze trends in ons hoofd, hebben we een beleidsinventarisatie uitgevoerd. In hoofdstuk 4 over de pijlers en overkoepelende thema's is beoordeeld of er voldoende wordt ingegaan op deze landelijke en lokale trends.

De belangrijkste trends (verdeeld in de 6 onderwerpen uit de Toekomstvisie) om bij het opstellen van de Omgevingsvisie rekening te houden zijn:

1. Inclusieve samenleving

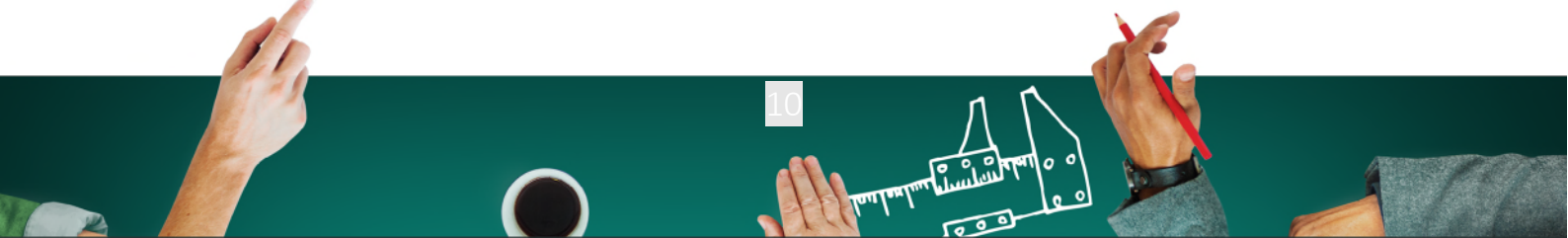
- a. Versterken van de sociale cohesie
- b. Er wordt steeds langer thuis gewoond en daarbij komt een grotere zorgvraag buiten de instellingen
- c. De netwerksamenleving wordt steeds sterker
 - Inwoners willen actief betrokken worden
 - Participatie is een belangrijk onderdeel van Omgevingswet
 - Individualisering, mensen kiezen steeds meer hun eigen weg

2. Leefomgeving

- a. Woningtekort
 - Waar moet of kan gebouwd worden: welke locaties zijn geschikt én gewenst
- b. Klimaatbestendigheid is een voorwaarde voor de toekomst om problemen te voorkomen
- c. Biodiversiteit moet worden vergroot voor een toekomstbestendig ecosysteem
- d. Natuurinclusiviteit is een voorwaarde voor de toekomst voor een toekomstbestendig ecosysteem
- e. Demografische ontwikkeling heeft invloed op de woningvraag:
 - Vergrijzing
 - Groeiend aantal eenpersoonshuishoudens
- f. Leegstand van winkels en terugvallen van voorzieningen
- g. Gevoel van onveiligheid groeit
- h. Meer aandacht voor een gezonde leefomgeving
- i. Meer aandacht voor milieuvraagstukken
- j. Aandacht voor overgang stad-platteland

3. Economie

- a. Agrarische verandering vindt plaats:
 - Schaalvergroting
 - Agrariërs willen/moeten zich specialiseren voor toekomstbestendigheid
 - Diversificatie van functies naast de agrarische, zoals recreatie, educatie, natuur, zorg en verkoop
- b. Innovatie is een voorwaarde voor toekomstbestendigheid
- c. Online economie neemt toe
- d. Schaalvergroting bedrijven in alle sectoren

4. Recreatie & Toerisme

- a. Toenemende vraag naar toeristisch, recreatieve mogelijkheden zowel dag- als verblijfsrecreatie.
- b. Veranderende reisbehoefte, er blijft grote interesse in het zien en bezoeken van highlights. Tegelijkertijd is een groeiend deel van de toeristisch, recreatieve bezoekers op zoek naar authentieke reiservaringen.
- c. Populariteit ruimte en natuur groeit

5. Klimaat en Energie

- a. Toename van wateroverlast
- b. Toename van hittestress
- c. Bodemdaling levert fysieke problemen op en zorgt voor extra uitstoot van CO₂
- d. Invloed van stikstof door land- en woningbouw op de natuur/natura2000 gebieden
- e. Energietransitie is een wereldwijde opgave

6. Bereikbaarheid

- a. Toenemende mobiliteit
 - Belast de bestaande infrastructuur
 - Leidt tot verkeersonveiligheid
- b. De vraag naar duurzame mobiliteit wordt groter
- c. Parkeerdruk in bestaand stedelijk gebied wordt groter en vraagt veel ruimte

Nationale Omgevingsvisie NOVI

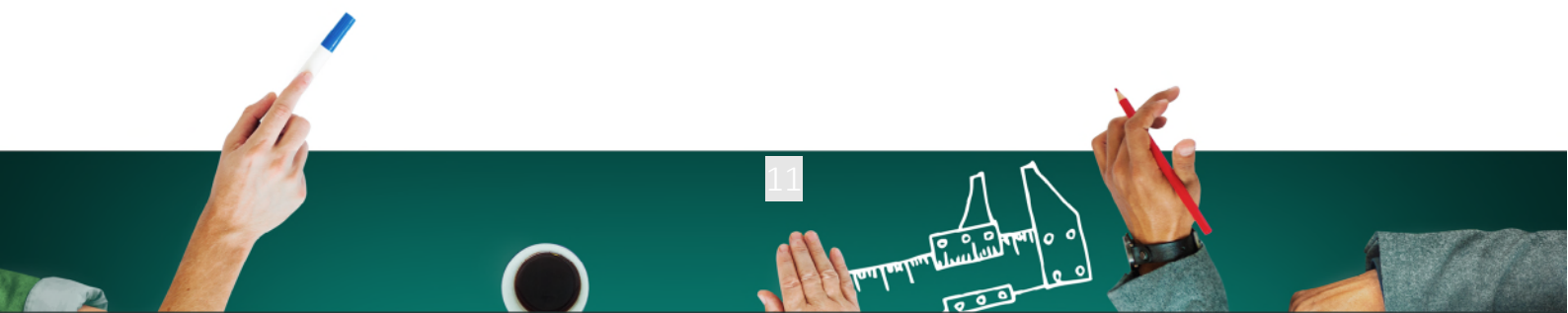
Ook in de Nationale Omgevingsvisie is Het Groene Hart, waar de gemeente Molenlanden onderdeel van uitmaakt, beschreven:

Leidende thema's in NOVI-gebied Het Groene Hart zijn:

- Beperken bodemdaling
- Beperken CO₂-uitstoot
- Aanpassen waterhuishouding
- Relatie stad-land
- Omgaan met nieuwe bebouwing, erfgoed en bereikbaarheid.
- (Grote) druk op natuur, landschap en infrastructuur, tot uiting komend in bestaande en nieuwe bouwplannen voor bedrijventerreinen, loodsen en woningen.

Kernopgaven in het NOVI-gebied Het Groene Hart zijn:

- Stabiliseren van veenbodems (tegengaan bodemdaling, CO₂ uitstoot, en verzilting)
- Robuust inrichten van het watersysteem, ten behoeve van het behoud van de veenbodem.
- Doorontwikkelen van waardevolle gebiedskenmerken, zodat het open karakter van Het Groene Hart als geheel herkenbaar blijft.

4. De opgaven, dilemma's en trends per pijler en overkoepelend thema

Uit hoofdstuk 2 volgt op basis van de opgaven voor de toekomst van de fysieke leefomgeving een indeling van drie pijlers voor Molenlanden:

1. Vitale kernen
2. Diversiteit in het buitengebied
3. Bereikbaar houden en maken

Daarboven zijn er drie overkoepelende thema's die deels gemeentebreed zijn en deels binnen één van de pijlers vallen:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

In dit hoofdstuk staan per pijler en per overkoepelend thema:

- De grootste opgaven en het beleid van de gemeente
- De dilemma's waarop een keuze moet komen in de omgevingsvisie
- De lokale en landelijke trends die aandacht behoeven in de Omgevingsvisie
- Beleidsstukken in de maak die in Omgevingsvisie moeten landen.

4.1 Pijler 1: Vitale kernen

4.1.1 Grootste opgaven en het beleid van de gemeente

De gemeente Molenlanden bestaat uit twintig kernen, negentien dorpen en één vestingstad. Tussen de kernen bestaat grote verscheidenheid. Er zijn kernen die als voorzieningskern dienen voor de omgeving, maar er zijn ook woonkernen met beperkte tot geen voorzieningen. Bij vitaliteit gaat het om de aanwezigheid en bereikbaarheid van werkgelegenheid en voorzieningen, en om de aanwezigheid van bewoners die draagvlak vormen voor die aanwezigheid.

De opgaven voor het vitaal houden van de kernen zijn:

1. Behoud van eigenheid van de kernen
2. Realiseren van passende woningvoorraad
3. Op peil houden van de voorzieningen
4. Vergroenen
5. Zorgen voor goede infrastructuur voor auto, fiets en voetganger
6. Zorgen voor voldoende parkeergelegenheid
7. Een juiste plek houden en maken voor bedrijvigheid

En is er een relatie met de drie overkoepelende thema's:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

Opgave P1.1: Behoud van eigenheid van de kernen

Alle kernen hebben een eigen karakter en dorpsidentiteit: kleinschalig, met een variatie in bebouwing en openbare ruimte en een hoge gemeenschapszin. Gemeente Molenlanden streeft ernaar deze kenmerken te bewaken en behouden en waar mogelijk uit te bouwen.

Daarnaast is de structuur van het onderliggende landschap bepalend. Met name waardevolle doorzichten naar het buitengebied en het slagenlandschap vormen de basis bij ontwikkelingen in de kernen en er wordt ingezet op het behoud van waardevolle archeologische waarden.

Ook immaterieel erfgoed maakt onderdeel uit van de eigenheid van de kernen. Dit kan ook in de Omgevingsvisie opgenomen worden.

Er is specifiek in beleidsstukken opgenomen dat:

- Nieuw-Lekkerland meer als één kern ontwikkeld moet worden dan nu het geval is
- Kinderdijk vraagt om een kwaliteitsimpuls. Daarbij gaat het om de kwaliteit van het woongebied en niet om de strakke bebouwingscontouren
- Het toevoegen van nieuwe bebouwing stedenbouwkundig en landschappelijk passend moet zijn.

Opgave P1.2: Realiseren van passende woningvoorraad

Net als in heel Nederland is er ook binnen Molenlanden sprake van krapte op de woningmarkt. Er is een grote vraag naar nieuwe woningen, met name binnen de kernen. Wanneer uitbreiding van de woningvoorraad binnen de kernen niet mogelijk is wordt pas gekeken naar uitbreidingen elders.

De woningbouwproductie wordt afgestemd op de woningvraag in de kern. Binnen de gemeente is voornamelijk behoefte aan:

- betaalbare koop- en huurwoningen
- woningen voor ouderen
- zorgwoningen
- woningen die jongeren en gezinnen behouden in de kernen
- Iedere kern heeft een andere woonbehoefte, hier wordt rekening mee gehouden

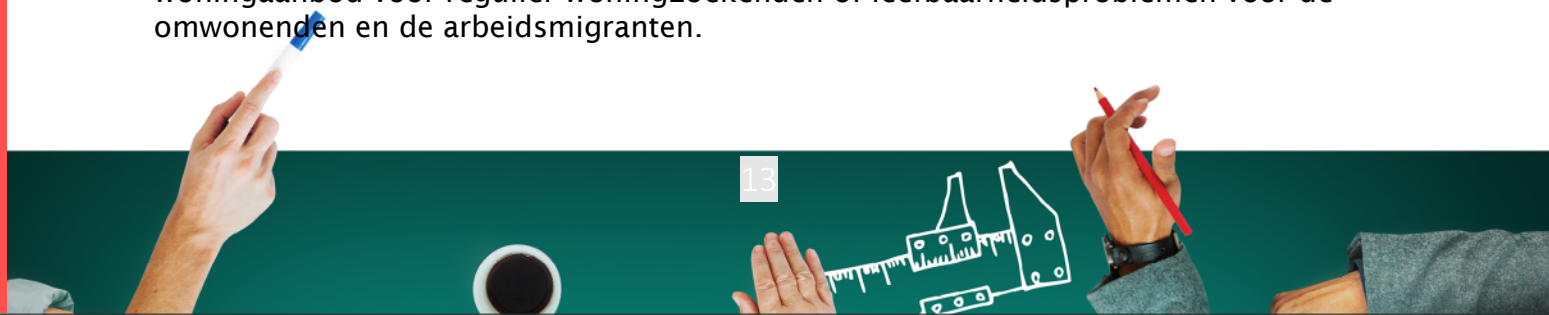
Voor jongeren wordt gedacht aan flexibele kleinschalige woningen. Daarnaast is doorstroming van belang, zodat er woningen vrij komen voor jongeren om in hun eigen kern te blijven.

Ouderen blijven steeds langer thuis wonen. Dit vraagt om levensloopbestendige woningen en de mogelijkheid voor zorg aan huis. De woonzorgvisie, die hier verder op in gaat, wordt op dit moment opgesteld.

Voor het behoud van een sterke gemeenschap is het mengen van jongeren en ouderen in de woonomgeving belangrijk. Het is tevens belangrijk om een goede balans te hebben tussen de verschillende woningtypen en prijsklassen.

Daarnaast is het van belang om in te zetten op verduurzaming van de woningvoorraad. De ambitie hierin is het maken van (bijna) energieneutrale woningen, het voorkomen van bodemdaling en gericht op klimaatadaptatie.

Binnen de gemeente wonen ook arbeidsmigranten. Ook voor deze inwoners is het belangrijk om voldoende en fatsoenlijke huisvesting te bieden. Voorkomen moet worden dat huisvesting voor arbeidsmigranten leidt tot een te groot beslag op het woningaanbod voor regulier woningzoekenden of leefbaarheidsproblemen voor de omwonenden en de arbeidsmigranten.

Opgave P1.3: Op peil houden van de voorzieningen

Voor de vitaliteit van de kernen is het belangrijk dat de voorzieningen voldoende op peil blijven. Het gaat hierbij zowel om winkelvoorzieningen als om maatschappelijke en zorgvoorzieningen.

Er is binnen de gemeente onderscheid te maken tussen voorzieningenkernen en woonkernen. In de voorzieningenkernen moet worden ingezet op het behoud van de bestaande voorzieningen en is ruimte voor de toevoeging van nieuwe voorzieningen. Deze kernen hebben een functie voor de wijde omgeving van buitengebied en woonkernen.

De woonkernen blijven waar mogelijk zelfvoorzienend, maar er wordt niet ingezet op de vestiging van nieuwe voorzieningen. Het is wel wenselijk om zoveel mogelijk voorzieningen toch op fietsafstand bereikbaar te houden.

In onze samenleving staat gezondheid voorop en zijn alle inwoners even belangrijk. De mogelijkheden, talenten en regie van onze inwoners staat centraal. Maatschappelijke organisaties zoals verenigingen en kerken pakken hierin een verbindende rol.

De bestaande maatschappelijke en zorggerelateerde voorzieningen moeten verbeteren. Als uitgangspunt daarbij wordt (jeugd)hulp zoveel mogelijk dicht bij huis georganiseerd. Ook dient er een transformatie plaats te vinden in het aanbod van zorgvoorzieningen, omdat mensen steeds langer thuis wonen en er dus meer behoefte is aan zorg aan huis.

Opgave P1.4: Vergroenen

In de kernen staat de openbare ruimte op verschillende plekken onder druk. Vooral het aantal te bouwen woningen met de daarbij behorende parkeervraag en de wens om te vergroenen conflicteren met elkaar. Het beperken van verharding door vergroening is belangrijk voor de klimaatbestendigheid van de kernen en zorgt voor een aantrekkelijke, biodiverse en gezonde leefomgeving. Vergroening draagt onder andere bij aan een gezonde leefomgeving door verbetering van de luchtkwaliteit en het biedt ruimte aan extra mogelijkheden voor wandel en fietspaden, wat bijdraagt aan een gezonde leefstijl.

Bij ontwikkelingen in de kernen moet de groene ruimte één integraal onderdeel worden van de planontwikkeling. In het gemeentelijk beleid is een aantal specifieke normen voor groen opgenomen bij herontwikkeling en nieuwbouw:

- bij herinrichting: groen uitbreiden met 10 %
- bij nieuwbouw: 30 % van het oppervlak als groen in het plan opnemen
- streefdoel om 50 % van de openbare ruimte als groen/blauw in te richten en 30 % oppervlakte verkoelend in te richten.

Versnippering van de groen/blauwe structuren moet worden voorkomen en er moet – waar mogelijk – worden ingezet op herstel van oorspronkelijke doorzichten en waterstructuren. Bij de inrichting moeten openbare watergangen in kernen worden ingericht met natuurlijke oevers om de waterkwaliteit en natuurwaarde te verbeteren.

Bij herinrichting of nieuwe speelplekken wordt het ontwerp samen met bewoners gemaakt (type toestellen, plaatsing etc.).

Opgave P1.5: Zorgen voor goede infrastructuur

Het bereikbaar maken en houden van Molenlanden is één van de drie pijlers. Dit vereist een goede en verkeersveilige infrastructuur. Maar zowel qua verkeer als qua riolering zit de infrastructuur binnen de linten van Molenlanden op veel plekken aan de maximale capaciteit. Op dit moment lopen onderzoeken om de capaciteit van de wegen en riolering in Molenlanden objectief in beeld te brengen.

In de kernen speelt met name de beperkte parkeerruimte versus voldoende groen een belangrijke rol in het vitaal houden van een kern. Dus bij in- en uitbreidingen zijn dit belangrijke randvoorwaarden waarop moet worden gelet.

Binnen Molenlanden wordt ingezet op het stimuleren van langzaamverkeer, zoals fietsen en lopen, zeker binnen de kernen. Verkeersveiligheid is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

De bereikbaarheid van de kernen met het openbaar vervoer moet verbeteren, maar de provincie breidt het OV-netwerk niet verder uit, dit is een dilemma dat aandacht behoeft.

Opgave P1.6: Zorgen voor voldoende parkeergelegenheid

Binnen de gemeente is sprake van relatief hoog autogebruik vanwege de beperkte OV-voorzieningen en de grote afstanden tot de voorzieningen in de verschillende kernen. Dit zie je ook terug en is inherent aan het aantal benodigde parkeerplaatsen.

In de oude kernen is vaak sprake van een oude en lagere parkeernorm dan nu het geval is. Binnen het paraplubestemmingsplan Parkeren is geregeld dat bij nieuwe ontwikkelingen wordt uitgegaan van de huidige landelijke normen. Dit kan druk geven op de openbare ruimte in relatie tot het aantal te bouwen woningen. Het is belangrijk om bij herontwikkelingen of uitbreidingen voldoende parkeergelegenheid te realiseren. Daarbij mag de aanleg van extra parkeerplaatsen niet ten koste gaan van de ruimtelijke kwaliteit en vitaliteit van de omgeving (zie vergroening hierboven). Er dient altijd een integrale afweging gemaakt te worden van aantal woningen, bijbehorende parkeerplaatsen en de gewenste ruimtelijke kwaliteit met onder andere voldoende groen.

De ambitie om fietsen aantrekkelijker te maken, vraagt ook om een investering in voldoende fietsparkeren. Deze fietsparkeervoorzieningen moeten aantrekkelijk zijn gelegen, dicht bij voorzieningen en/of OV-haltes (HUB).

Opgave P1.7: Een juiste plek houden en maken voor bedrijvigheid

Molenlanden is een gemeente waar innovatie een belangrijke plek heeft en verantwoord ondernemen vanzelfsprekend is. Veel van de bedrijven bevinden zich in het buitengebied, maar er zijn ook verschillende bedrijventerreinen direct aan de kernen gelegen. Op dit moment wordt er een bedrijventerreinvisie opgesteld, deze is nog niet in deze Omgevingsagenda meegenomen, maar is een onderdeel dat wel terug zal komen in de Omgevingsvisie.

In de Toekomstvisie is aangegeven dat het belangrijk is dat het vestigingsklimaat optimaal is voor ondernemers, met vooral een agrarisch en productieprofiel, die innovatie en verantwoord ondernemen belangrijk vinden. Hiervoor wordt gebouwd aan een netwerk van ondernemers, stakeholders en gemeente. En wordt ingezet op circulaire bedrijfsvoering.

Voldoende werkgelegenheid en bedrijvigheid is een belangrijke factor in het creëren en behouden van een aantrekkelijke woongemeente.

Voor de kernen is het belangrijk dat bedrijvigheid qua schaal en intensiteit aansluit op de locatie.

In de Regionale Energiestrategie (RES) wordt voor energieopwekking door zonnepanelen vooral gekeken naar de daken van bedrijventerreinen. Hier zijn grote dakvlakken beschikbaar dicht bij de gebruikers en zonnepanelen op daken gaan niet ten koste van het open agrarische landschap.

Uitgangspunten P1.A: Recreatie & Toerisme

Recreatie & Toerisme is een gemeentebreed overkoepelend thema dat apart wordt toegelicht in paragraaf A. Voor de pijler 'vitale kernen' gelden de volgende uitgangspunten:

- Toeristische ontwikkelingen zijn qua schaal passend en tasten de vitaliteit van de kernen niet aan
- Inzetten op aantrekkelijke bestemming voor meerdaags verblijf
- Verder versterken van bestaande toeristisch-recreatieve structuur (koppelen met buitengebied)
- Recreatief icoon Nieuwpoort verder uitbouwen
- Vitaliteit van de kern Kinderdijk in balans met toerisme
- Combineren voorzieningen voor toeristen en bewoners

Uitgangspunten P1.B: Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie

Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en energietransitie is een gemeentebreed overkoepelend thema dat apart wordt toegelicht in paragraaf B. Voor de pijler vitale kernen gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Het openbaar gebied klimaatbestendigheid inrichten
 - Beperk hittestress
 - Beperk wateroverlast
- Inspelen op en rekening houden met de bodemdaling:
 - Beperk de gevolgen van bodemdaling: lichte ophoogmaterialen en/of infiltratie/drainage indien nodig. Restzettingseis van 10 cm in 30 jaar;
 - Droogleggingssituatie, plaats woningen hoog genoeg ten opzichte van waterpeil
 - Extra aandacht voor niet onderheide woningen in de kernen, De woningen zakken dichter richting waterpeil, waardoor gevaar voor wateroverlast steeds groter wordt.
- Meekoppelkansen bij - bijvoorbeeld - herinrichting van de straat:
 - Bij rioolvervangings en nieuwbouw wordt standaard hemelwater afgekoppeld
 - Bij rioolvervangings en nieuwbouw wordt drainage aangelegd om verdere bodemdaling te voorkomen
- Vergroten biodiversiteit en natuurinclusiviteit bij de vergroening en ontwikkelingen
- Inzetten op circulaire bedrijfsvoering en innovatie

- Energie
 - Er zijn plannen voor pilots voor energieneutrale dorpen. In de Omgevingsvisie kan worden bepaald waar de kansen liggen
 - Mogelijkheid tot verplichten zonnepanelen op grote daken met industrie functies en overige gebruiksfuncties (bijv. parkeergarage en schuur) (nieuw en bestaande bouw) in Besluit bouwwerken leefomgeving.
 - Inzetten op een warmtenet in de transitie naar duurzame warmtebronnen.

Uitgangspunten P1.C Gezondheid & Milieu

Gezondheid & Milieu is een gemeentebreed overkoepelend thema dat apart wordt toegelicht in paragraaf C. Voor de pijler vitale kernen gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

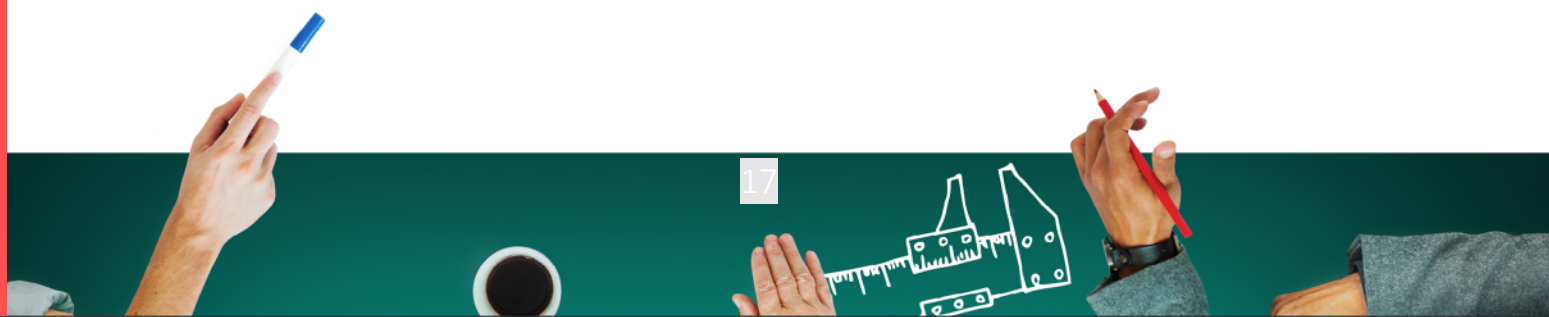
- Aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid bij herontwikkeling en nieuwbouw
- Intensieve veehouderijen niet te dicht op de kernen
- Breder aanbod van sporten, spelen en gezond leven
 - Meer mogelijkheden voor buitenrecreatie, door faciliteren van wandel- en fietspaden
- Veilige en gezonde leefomgeving
- Er wordt gewerkt aan een nieuw afvalstelsel, waarbij wordt ingezet op het tegengaan van zwerfafval

4.1.2 Dilemma's Pijler 1: Vitale kernen

Vanuit de inventarisatie is er een aantal dilemma's naar voren gekomen voor de pijler 'vitale kernen'. Deze dilemma's zullen tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie moeten worden opgelost. Dit kan door middel van interne afstemming tussen de verschillende afdelingen, externe consultatie met de ketenpartners of als onderdeel van het participatieproces voor de Omgevingsvisie.

Het gaat om de volgende dilemma's:

- Parkeerdruk versus vergroening – *interne afstemming en participatie*
- Verbetering van OV – *externe consultatie met provincie en buurgemeenten en participatie*
- Moet Welstandsbeleid wel of niet worden teruggebracht? – *interne afstemming en mogelijk participatie*
- Tegengaan van bodemdaling versus betaalbare woningen – *interne afstemming en externe consultatie*
- De verhouding tussen beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten in relatie tot de verduurzamingsopgave (zonnepanelen, warmtepompen, ed.) – *interne afstemming en participatie*
- Hoe om te gaan met de kernen waarbij binnen BSD geen ruimte meer is voor bebouwing, maar wel behoefte voor uitbreiding? Waar wel en waar niet uitbreiden en waarom? – *interne afstemming, externe consultatie (provincie) en participatie*

4.1.3 Landelijke en lokale trends Pijler 1: Vitale kernen

In de geïnventariseerde beleidsstukken en gesprekken zijn veel van de landelijke en lokale trends opgepakt. Op de volgende trends is niet (voldoende) ingegaan en deze behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie dus nog extra aandacht:

- 1.a. Sociale cohesie – *hoe blijft de hechte gemeenschap behouden?*
- 2.f. Leegstand winkels en voorzieningen – *of is hier binnen de gemeente geen sprake van?*
- 4.b. Authentieke reiservaring – *zijn er naast Nieuwpoort nog andere kernen die hierop kunnen inzetten?*
- 5.c. Bodemdaling – *in afwachting van de door de provincie op te stellen veenweidestrategie.*

4.1.4 Beleidsstukken in de maak die opgenomen dienen te worden

Ten tijde van het opstellen van deze Omgevingsagenda waren er meerdere beleidsstukken in de maak die van invloed zijn op de Pijler 1. Deze moeten bij het opstellen van de Omgevingsvisie worden geïntegreerd:

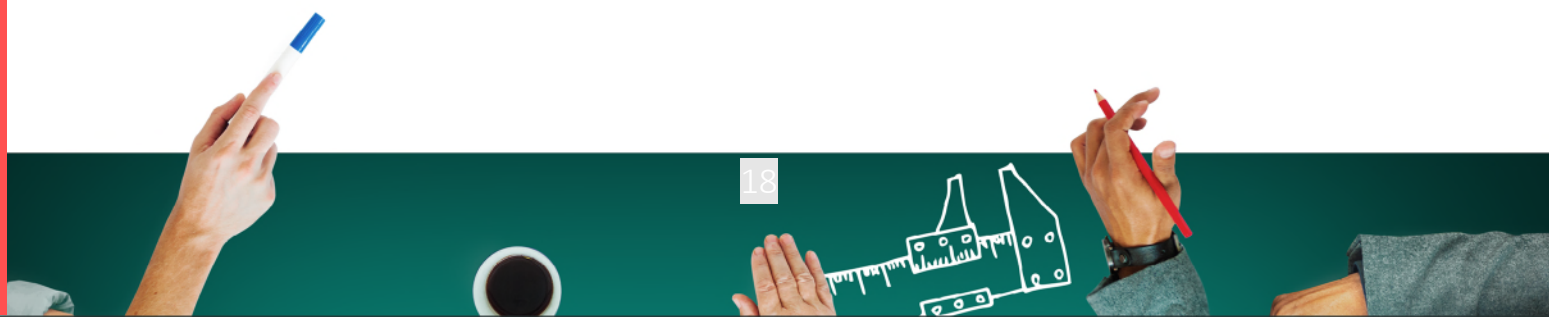
- Gemeentelijke Woonzorgvisie
- Gemeentelijke Bedrijventerreinvisie
- Provinciale Veenweidestrategie
- Regionale RES 2.0

Antennebeleid ontbreekt nog, hiervoor moet een nota of afwijkingenbeleid opgesteld worden of het moet opgenomen worden in het omgevingsplan.

4.1.5 Participatie Pijler 1: Vitale kernen

Voor Pijler 1 kunnen de volgende onderwerpen meegenomen worden in de participatie bij het opstellen van de Omgevingsvisie:

- Hoe omgaan met de gewenste vergroening? Waar is er ruimte? En welke mogelijke inrichtingsvormen zien de participanten?:
 - bij herinrichting: groen uitbreiden met 10 %
 - bij nieuwbouw: 30 % van het oppervlak als groen in het plan opnemen
 - streef naar 50 % van de openbare ruimte als groen/blauw ingericht en 30 % oppervlakte verkoelend ingericht

4.2 Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied

4.2.1 Grootste opgaven en het beleid van de gemeente

De gemeente Molenlanden is een plattelandsgemeente met een heel groot agrarisch grondgebied, het buitengebied. Dit buitengebied biedt ruimte aan diverse gebruikers. Natuurlijk de agrariërs, die hier van groot tot klein een plek hebben. Daarnaast trekt dit buitengebied vele recreanten en toeristen aan. Aan de vele linten door dit buitengebied wordt vanuit de historie ook gewoond. Als laatste is de natuurwaarde van een deel van het buitengebied aanzienlijk en zijn er verschillende ecologische structuren en gebieden aanwezig.

Het gaat bij het behouden van de diversiteit om het zorgen dat de verschillende functies op een goede manier een plek kunnen behouden en krijgen in het buitengebied, door middel van:

1. het benadrukken van de eigenheid van het buitengebied
2. Het behouden en ontwikkelen van de agrarische functie
3. aandacht voor de linten
4. strategische inzet van vrijkomende agrarische bedrijven
5. natuurontwikkeling en -behoud

En is er een relatie met de drie overkoepelende thema's:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

Opgave P2.1: Eigenheid van het buitengebied benadrukken

Het buitengebied is het grootste deel van de gemeente Molenlanden. De landschappelijke kwaliteit van het open agrarisch gebied en haar identiteit is belangrijk. Andere onderwerpen zoals recreatie dragen hier aan bij. Er is balans aanwezig waardoor de vitaliteit optimaal is.

De zichtlijnen over het open landschap en het slagenlandschap vormen een belangrijke basis voor deze kwaliteit en identiteit en dienen dus behouden te blijven. Als onderdeel van het open landschap is de verscheidenheid aan natuurlijke (knotwilgen, geriefbosjes, eendenkooien, sloten, boezemwateren, etc.) en culturele (dijken, kaden molens, boerderijen etc.) elementen zeer kenmerkend voor Molenlanden. Bij ontwikkelingen in het buitengebied wordt ingezet op herstel van de verscheidenheid waar dit verloren is gegaan. Deze natuurlijke en culturele elementen worden 'beleefbaar' gemaakt door het verbeteren van de toegankelijkheid.

Groene hoofdstructuren dienen grotendeels onbebouwd te zijn, daarom wordt ingezet op slopen of optimaal inpassen van aanwezige bebouwing die het groene karakter aantasten. Ook de donken dienen behouden te blijven in het landschap, hier is geen extra bebouwing toegestaan.

Waterlopen zijn beeldbepalend in het slagenlandschap en mogen in principe niet worden gedempt.

Bij ontwikkelingen in het buitengebied wordt gestreefd naar mengen van functies en activiteiten, echter mogen nieuwe functies niet de primaire functie, zoals landbouw of natuur, verstoren. Het open, weidse, agrarische landschap van - grotendeels - agrarische bedrijven, moet worden doorgegeven aan toekomstige generaties. Nieuwe functies moet aansluiten bij de omgeving en de bebouwing moet qua uitstraling passen binnen het landschap. Er is ruimte voor verbrede landbouw in de vorm van recreatie of andere nevenfuncties. Deze nieuwe functies zorgen voor een mozaïek van activiteiten zonder verdergaande verrommeling van het open buitengebied.

Voor behoud van het contrast van openheid en de kernen verdient de overgang van kernen naar het buitengebied extra aandacht. De realisatie van landgoederen biedt een goede gelegenheid om natuurontwikkeling te combineren met recreatie, maar wel met voorwaarden en het wordt per geval beoordeeld.

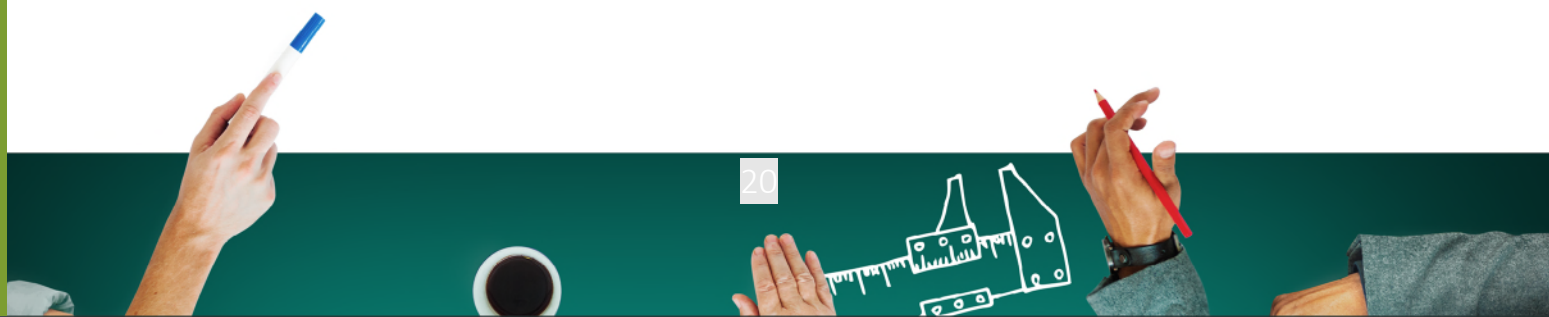
Opgave P2.2: Agrarische functie behouden en ontwikkelen

Molenlanden is een gemeente waar innovatie een belangrijke plek heeft en verantwoord ondernemen vanzelfsprekend is. Molenlanden is leidend op onderwerpen als landbouw en het in stand houden van de voedselketen staat centraal. Dit is het uitgangspunt voor het agrarische buitengebied om tot toekomstbestendige landbouw te komen. Maar er moet ook voldoende ruimte zijn voor vestiging en uitbreiding van de agrarische bedrijven. Waarbij ook hier wordt ingezet op circulaire bedrijfsvoering en innovatie, ook op het gebied van energie.

De ontwikkeling in de agrarische sector is tweeledig, dit zien we terug in Molenlanden. Aan de ene kant is er sprake van schaalvergroting van de bedrijven, met grote invloed op de directe omgeving, onder andere door groot verkeer en geur. Waar schaalvergroting mogelijk is binnen de gemeente is dus afhankelijk van de locatie en de directe omgeving.

Aan de andere kant is er juist sprake van verduurzaming en verbreding door de toevoeging van nevenfuncties aan het agrarisch bedrijf in de vorm van natuurbeheer, zorg, educatie of verkoop van eigen producten. Recreatieve landbouw (agrotourisme) is een opkomende tak in het veld. Tijdens de gesprekken is de vraag naar voren gekomen of het mogelijk is om de diversiteit van de agrarische bedrijven meer te sturen in het kader van de bodemdaling (functies afstemmen op de bodemalingsproblematiek), dit is opgenomen als één van de dilemma's.

Voor de verdere ontwikkeling van het agrarisch grondgebied is het belangrijk dat ruilverkaveling door de gemeente wordt gefaciliteerd. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is mogelijk aan de ruilverkavelingswegen, aansluitend aan het karakteristieke landschap en met behoud van de maat en schaal en mate van bebouwing in het landschap. Uitbreiding van intensieve veehouderijen zijn ongewenst.

Opgave P2.3: Aandacht voor de linten

De linten zijn belangrijke landschappelijke elementen in het buitengebied, niet alleen ruimtelijk, maar ook in gebruik. Behoud van de structuur en vitaliteit van linten is daarom van groot belang. Ook de karakteristiek van de linten moet behouden blijven.

Uit de gesprekken kwam naar voren dat de riolering en de wegen van de linten aan hun maximale capaciteit zitten. Er is op dit moment geen ruimte voor uitbreiding, terwijl er veel vraag is naar ontwikkelingen aan de linten, zoals de Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) en schaalvergroting. Op dit moment wordt er geïnventariseerd waar en in welke mate de linten aan hun maximale capaciteit zitten. Dit is nog niet meegenomen in deze Omgevingsagenda.

De linten zijn ook belangrijke recreatieve routes, dit zorgt voor intensief gebruik van het netwerk (zie hoofdstuk bereikbaar houden en maken).

Opgave P2.4: Strategische inzet van vrijkomende agrarische bedrijven (VAB)

De ontwikkelingen in de agrarische sector maken dat er veel agrarische bedrijven en gebouwen vrij komen en dus in aanmerking komen voor herontwikkeling. Hier is door de gemeente specifiek beleid voor opgesteld. Daarin wordt veel aandacht gevraagd voor de meekoppelkansen bij een ontwikkeling, dit zijn onder andere:

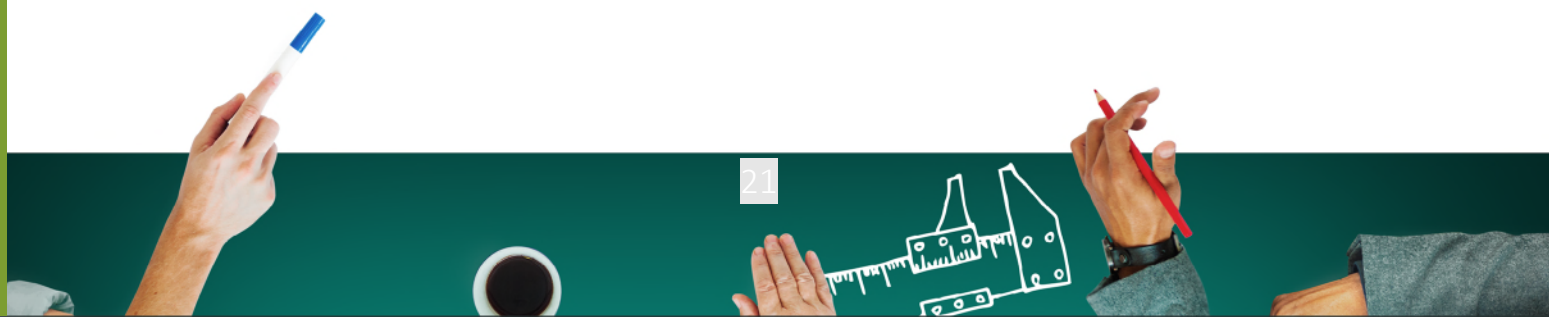
- versterking biodiversiteit
- energietransitie
- klimaatadaptatie
- tegengaan bodemdaling
- recreatief medegebruik
- huisvesting tijdelijk personeel

Bij herontwikkeling naar woningbouw heeft het de voorkeur om dit in en nabij de kernen een plek te geven. Daarbij wordt terughoudend omgegaan met de ruimte-voor-ruimteregeling, maar wordt ingezet op gedifferentieerde wooneenheden in boerderijcomplexen.

Ook is het belangrijk om de originele maat en schaal van de ruilverkaveling te waarborgen, dit is cultureel waardevol en moet niet volledig weggepoetst worden. Bij herontwikkeling is het uiteraard van belang dat het geen belemmering vormt voor omliggende agrarische bedrijven of andere functies.

Opgave P2.5: Natuurontwikkeling en behoud

In de gemeente liggen meerdere Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden en Natura-2000 gebieden, met een netwerk van ecologische verbindingen. Investeren in natuur en landschap is bij de ontwikkeling van het buitengebied belangrijk, mede als recreatieve drager. Op groter schaalniveau wordt er gewerkt aan een natte as/groene ruggengraat van noord naar zuid die dwars door de gemeente Molenlanden gaat. Daarnaast wordt ingezet op de realisatie van ecologische verbindingzones tussen natuurgebieden door middel van onder andere natte graslandvegetatie langs watergangen, moerasbos, eendenkooien en poelen.

Er is nu geen beleid op het gebied van natuurwaarden en biodiversiteit. Om de bovengenoemde natuurontwikkeling in stand te houden dienen doelen voor bescherming van natuurwaarden en bevordering van biodiversiteit opgenomen te worden in de Omgevingsvisie.

Op kleiner schaalniveau is het behouden en terugbrengen van landschappelijke waarden, zoals pest- en geriefbosjes, uitgangspunt bij ontwikkelingen. Ook moet er ingezet worden op het vergroten van de biodiversiteit en natuurinclusief ontwikkelen.

Bij overige ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met stiltegebieden en de vele dieren die ook gebruik maken van het buitengebied, zoals vogels.

Uitgangspunten P2.A: Recreatie & toerisme

Recreatie & Toerisme is een gemeentebreed overkoepelend thema dat apart wordt toegelicht in paragraaf A. Voor de pijler Diversiteit in het buitengebied gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Vrijkomende agrarische bedrijven willen zich veelvuldig transformeren naar recreatieve functies. Dit is in principe mogelijk binnen de gemeente. Hoeveel ruimte hiervoor beschikbaar is, is een dilemma dat ten tijde van de Omgevingsvisie verder moet worden uitgewerkt
- Druk & Draagkracht in balans: Er dient een balans te zijn tussen de kwaliteit van het buitengebied, het agrarisch gebruik en het gebruik van het buitengebied voor (massa)toerisme en recreatie
- Werelderfgoed Kinderdijk zo inzetten dat het toerisme bijdraagt aan de vitaliteit in en rondom het gebied
- Verder versterken van bestaande toeristisch-recreatieve structuur;
- Agrotourisme faciliteren als aanvullende functie
- Aandacht bij schaalvergroting toerisme vanwege de druk op het open landschap

Uitgangspunten P2.B: Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en energietransitie

Klimaatbestendigheid, biodiversiteit en natuurinclusiviteit is een gemeentebreed overkoepelend thema dat apart wordt toegelicht in paragraaf B. Voor de pijler Diversiteit in het buitengebied gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Inspelen op en rekening houden met de bodemdaling
- In overleg met de agrariërs over waterstand en bodemdaling
- Meekoppelkansen benutten, bijvoorbeeld bij de herinrichting van de straat:
 - Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt standaard hemelwater afgekoppeld
 - Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt drainage aangelegd om verdere bodemdaling te voorkomen
- Regionaal risicoprofiel: aandacht voor overstromingsrisico, vraagstuk rondom de Lek
- Onderzoeken of waterberging in laag gelegen gebieden gerealiseerd kan worden
- Vergroten biodiversiteit en natuurinclusiviteit bij de vergroening en ontwikkelingen
- Inzetten op circulaire bedrijfsvoering en innovatie

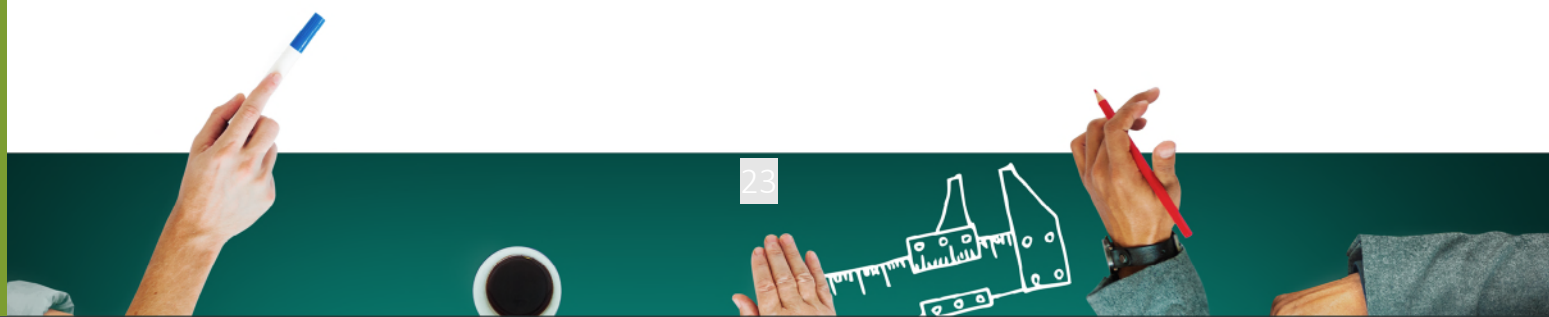
- **Energie**

- Aandachtgebieden voor windmolens langs de snelwegen opgenomen in de RES (raadsmotie (M2021-09 participatie over aandachtsgebieden bij de verankering in ruimtelijk beleid) over informeren inwoners en ondernemers over verankeren aandachtsgebieden in de Omgevingsvisie)
 - Agrarische sector positief over kleinere windmolens (circa 35 meter)
- Grootschalige zonnevelden zijn in beginsel niet gewenst in het buitengebied, kleinere zonnevelden tegen een kern aan ter ondersteuning voor het energieneutraal worden van de kern is denkbaar als blijkt dat dit niet met zon op dak kan worden bewerkstelligd (afwegingen op basis van zonneladder)
- Inzetten op groen gas en individuele of klein collectieve in de transitie naar duurzame warmtebronnen

Uitgangspunten P2. C: Gezondheid & Milieu

Gezondheid & Milieu is een gemeentebreed overkoepelend thema die apart wordt toegelicht in paragraaf C. Voor de pijler Diversiteit in het buitengebied gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid bij herontwikkeling en nieuwbouw
- Waterwingebieden behouden en inzetten op strategische watervoorraad;
- Aandacht voor de diverse grootschalige infrastructuur met hinder- of veiligheidscontouren:
 - Gasleiding
 - Hoogspanningsleiding
 - Snelwegen
 - Spoor
 - Vaarwegen
- Minimumafstanden voor extensieve veehouderijen plaatselijk halveren tot 50 en 25 meter ten opzichte van woningen binnen respectievelijk buiten de bebouwde kom. Dit is echter niet voor het gehele grondgebied van Molenlanden noodzakelijk. Er wordt uitgegaan van de volgende zonering:
 - de afstanden worden gehalveerd binnen de (cultuurhistorische) lintbebouwingen
 - voor de ruilverkavelingswegen en woonkernen blijven de volledige afstanden in principe gehandhaafd
 - voor de woonkernen worden de rode contouren uit het streekplan aangehouden zoals grens van de zonering
 - op plaatsen waar een cultuurhistorische lintbebouwing met agrarische bedrijvigheid doorloopt in een woonkern is in overleg met de gemeente bepaald of voor dit gedeelte de afstanden worden gehalveerd
- Veilige leefomgeving realiseren, zowel milieutechnisch, sociaal als verkeersveilig;
- Tegengaan van zwerfafval, conform nieuw afvalsysteem.
- Faciliteren van gezonde leefomgeving: vergroenen, aanleg van wandel- en fietspaden
 - Lichthinder beperken, bijvoorbeeld rond lichtgevoelige natuurgebieden (voor kassengebieden of grootschalige bedrijventerreinen)

4.2.2 Dilemma's Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied

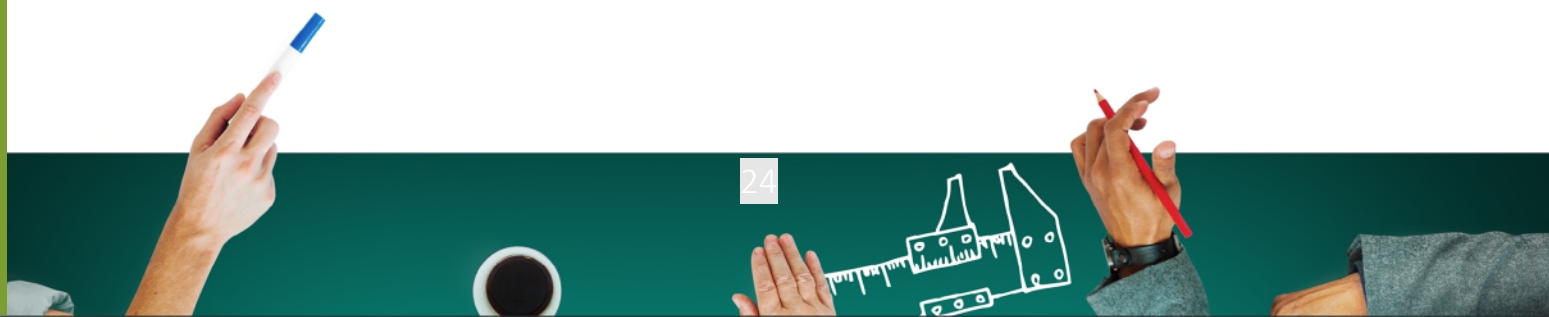
Vanuit de inventarisatie zijn er een aantal dilemma's naar voren gekomen voor de pijler Diversiteit in het buitengebied. Deze dilemma's zullen tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie moeten worden opgepakt. Dit kan door middel van interne afstemming tussen de verschillende afdelingen, externe consultatie met de ketenpartners of als onderdeel van het participatieproces voor de Omgevingsvisie. Het gaat om de volgende dilemma's:

- Schaalvergroting vs Verbreding – *interne afstemming en participatie*;
- Kijkend naar de ondergrond/bodemdaling verschil in agrarische functies aanmoedigen? – *interne afstemming en externe consultatie*
- Vrijkomende agrarische bedrijven willen zich veelvuldig transformeren naar recreatieve functies. Hoeveel ruimte hiervoor beschikbaar is, is een dilemma die ten tijde van de Omgevingsvisie verder moet worden uitgewerkt. – *interne afstemming en participatie*
- Wordt het huidige geurbeleid, met het plaatselijk halveren van de geurcontour, in de Omgevingsvisie doorgezet – *interne afstemming en participatie*
- Agrariërs willen droge voeten versus bodemdaling – *interne afstemming, externe consultatie en participatie*
- Aandacht bij verdere ontwikkeling van de Activiteitenboerderij Molenwaard en Vakantiepark Molenwaard vanwege de druk op het open landschap – *interne afstemming en participatie*
- Hoe om te gaan met het grondgebied van Molenlanden tussen de kernen en de omliggende gemeenten (Gorinchem, Drechtsteden)? – *interne afstemming, externe consultatie en participatie*

4.2.3 Landelijke en lokale trends Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied

In de geïnventariseerde beleidsstukken en gesprekken zijn veel van de landelijke en lokale trends opgepakt. Op de volgende trends is niet (voldoende) ingegaan en deze behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie dus nog extra aandacht:

- 1.a. Sociale cohesie – *hoe blijft de hechte gemeenschap behouden?*
- 2.i. Milieuvraagstukken – *in de Omgevingsvisie moet dit integraal worden meegenomen en zijn er veel keuzes te maken.*
- 3.b. Innovatie – *hoe innovatie bij bedrijven stimuleren?*
- 4.b. Veranderende reisbehoefte – *wat voor vormen van toerisme zijn mogelijk binnen het buitengebied?*
- 5.a. Wateroverlast – *hoe omgaan met gebieden die onder water lopen? Lage gebieden aanwijzen voor waterberging?*
- 5.c. Bodemdaling – *in afwachting van het door de provincie op te stellen veenweidestrategie.*
- 5.d. Energietransitie – *Er komt een RES 2.0 voor de verdere uitwerking.*

4.2.4 Beleidsstukken in de maak die opgenomen dienen te worden

Ten tijde van het opstellen van deze Omgevingsagenda waren er meerdere beleidsstukken in de maak die van invloed zijn op de Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied. Deze moeten bij het opstellen van de Omgevingsvisie worden geïntegreerd:

- Gemeentelijke Bedrijventerreinvisie
- Inventarisatie capaciteit linten
- Provinciale Veenweidestrategie
- Regionale RES 2.0

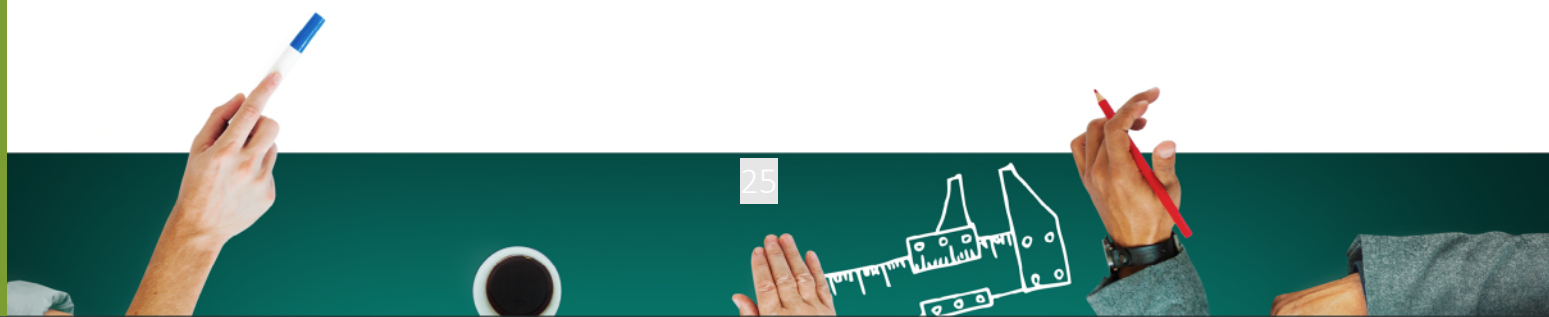
Er is nu geen beleid op het gebied van natuurwaarden en biodiversiteit. Om de bovengenoemde natuurontwikkeling in stand te houden dienen doelen voor bescherming van natuurwaarden en bevordering van biodiversiteit opgenomen te worden in de Omgevingsvisie

Er zal beleid over lichthinder in de Omgevingsvisie moeten worden opgenomen.

4.2.5 Participatie Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied

Vanuit de Pijler 2: Diversiteit in het buitengebied kunnen de volgende onderwerpen meegenomen worden in de participatie voor het opstellen van de Omgevingsvisie:

- Hoe omgaan met vrijkomende agrarische bebouwing, wat zijn wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied?
- Welke nieuwe/extra functies zijn wenselijk in het buitengebied?
- Met agrariërs nadenken over het beleid met betrekking tot bodemdaling en de mogelijkheden, oplossingen en inrichtingen die zij zien (dit vindt al plaats in het kader van het opstellen van de Veenweidestrategie).
 - Waterberging
 - Natuur
 - Andere functies of gebruik
- Hoe omgaan met het huidige geurbeleid in de toekomst?

4.3 Pijler 3: Bereikbaar houden en maken

4.3.1 Grootste opgaven en het beleid van de gemeente

Voor de vitale kernen en het diverse buitengebied is bereikbaarheid van groot belang. Maar juist door de diversiteit in het buitengebied staat de bereikbaarheid onder grote druk. Het verkeersnetwerk kent diverse gebruikers die allemaal een plek nodig hebben en dit leidt regelmatig tot conflicten.

Het bereikbaar houden en maken is dus van groot belang voor de gemeente Molenlanden, dit kwam ook duidelijk naar voren in de beleidsstukken en de gesprekken zowel intern als met de ketenpartners. Belangrijk is te noemen dat er op dit moment gewerkt wordt aan de mobiliteitsvisie en dat deze nog niet is verwerkt in de Omgevingsagenda. Het bereikbaar houden en blijven zet in op:

1. Goede autobereikbaarheid
2. Voldoende parkeren
3. Een doorgaand fietsnetwerk
4. Bereikbaar openbaar vervoer
5. Transferia en bronpunten
6. Functionele ondergrondse infrastructuur en hoogspanning

En is er een relatie met de drie overkoepelende thema's:

- A. Recreatie & Toerisme
- B. Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en energietransitie
- C. Gezondheid & Milieu

Opgave P3.1: Goede autobereikbaarheid

De druk op het wegennet is in heel de gemeente hoog. Daarbij is er veel sluipverkeer door de gemeente heen, dat voor veel overlast zorgt. In afwachting van de mobiliteitsvisie lijkt het verstandig om voor de Omgevingsvisie de grootste verkeersknelpunten in beeld te brengen.

In en langs de gemeente lopen de snelwegen A15 en A27, dit zorgt voor goede toegangen (bronpunten) tot de gemeente. De A15 wordt verbreed en bij de A27 wordt een nieuwe afslag gerealiseerd voor het bedrijventerrein Grote Haar. Vanaf de snelwegen gezien biedt de gemeente een karakteristiek open beeld (zichtlijnen), dit dient behouden te blijven.

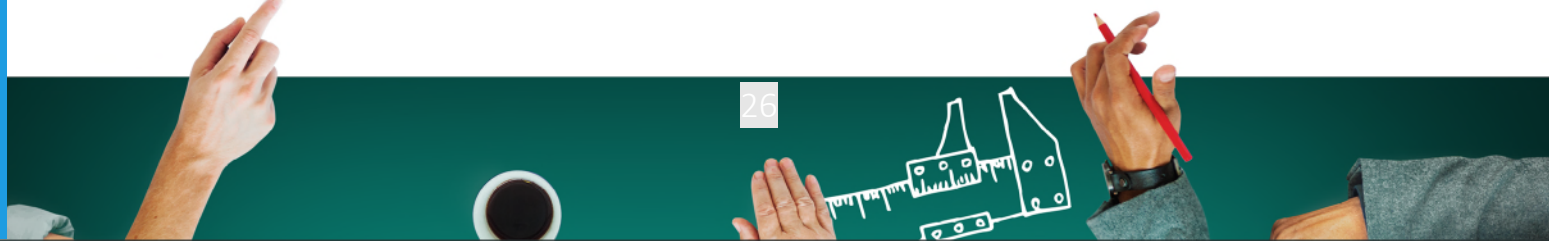
De linten zijn op dit moment te druk belast met autoverkeer, landbouwverkeer en langzaam verkeer (zowel van eigen inwoners als recreanten). Door de verschillende gebruikers in de soms krappe ruimte ontstaan er conflicten en verkeersonveilige situaties. Vooral het landbouwverkeer vraagt veel ruimte. Verkeersveiligheid is een vaak genoemd thema, waar in de Omgevingsvisie aandacht besteedt moet worden.

Verder wordt binnen de gemeente wordt ingezet op het gebruik van de fiets om het aantal korte ritten met de auto binnen de gemeente te beperken.

Opgave P3.2: Voldoende parkeren

Parkeren moet in de kernen een goede plek krijgen, maar moet niet dominant in het straatbeeld zijn. Er moet altijd een goede afweging gemaakt worden tussen aantrekkelijke woonomgeving, klimaatbestendigheid/groen en voldoende ruimte voor parkeren.

Voor duurzame mobiliteit moet er voldoende ruimte zijn voor laadinfrastructuur. Vooral op strategische plekken moet hierop worden ingezet, bijvoorbeeld bij transferia en de grote parkeergelegenheden.

De ambitie om fietsen aantrekkelijker te maken, vraagt ook om een investering in voldoende fietsparkeren. De fietsparkeervoorzieningen moeten aantrekkelijk zijn gelegen, dichtbij voorzieningen of OV-haltes.

Opgave P3.3: Een doorgaand fietsnetwerk

Binnen de gemeente wordt ingezet op betere langzaam verkeersroutes, zowel binnen de gemeente als naar buiten toe. Het fietsroutenetwerk dient te worden verbreed in samenwerking met de regio. Hiermee wordt de bestaande toeristisch-recreatieve structuur verbeterd. De toevoeging van nieuwe recreatieve routestructuren en voorzieningen op knopen biedt de (economische) basis voor de instandhouding van het landschap. Op dit moment wordt er door de provincie gewerkt aan een plan voor snelfietsroutes. Deze zijn nog niet opgenomen in deze Omgevingsagenda.

Zoals gezegd zijn er vaak conflicten tussen landbouwverkeer en langzaam verkeer door medegebruik van de ruimte, vooral op de linten zorgt dit vaak voor problemen en zal er dus gewerkt moeten worden aan verbetering van deze situaties.

Opgave P3.4: Bereikbaar openbaar vervoer

De bereikbaarheid van de kernen met het openbaar vervoer is op veel plekken moeilijk. De gemeente heeft de wens om de bereikbaarheid met het OV te verbeteren door uitbreiding van het netwerk of vergroting van de intensiteit. Vanuit de provincie zijn er juist plannen om te werken met OV-hubs waardoor niet elk dorp meer bereikbaar is met de bus. Dit dilemma zal voor de Omgevingsvisie verder besproken moeten worden.

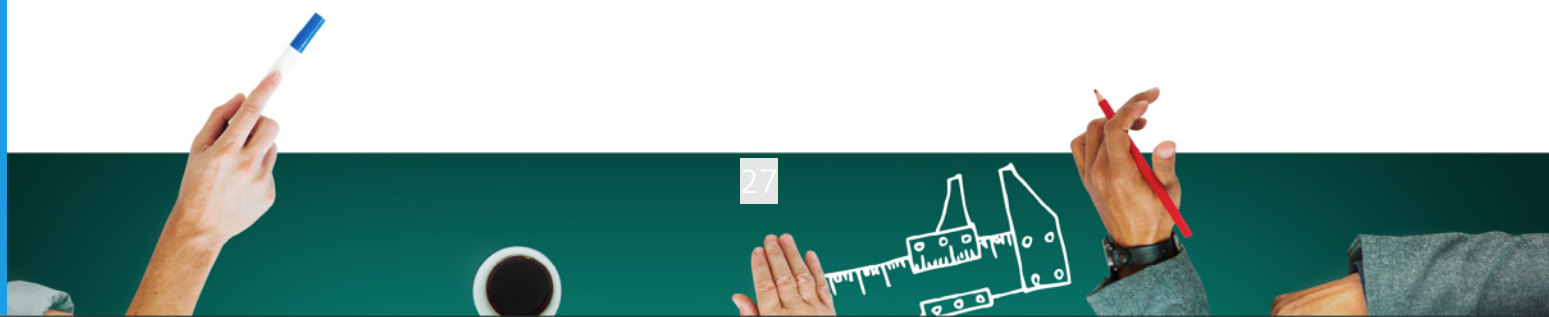
Opgave P3.5: Transferia en bronpunten

Bronpunten zijn de plekken waar de meeste verkeersgebruikers de gemeente binnen komen, maar ook de plekken waar grote groepen verkeersgebruikers naar toe gaan, zoals de belangrijkste toeristische voorzieningen.

De gemeente is van meerdere kanten op verschillende manieren te bereiken, via snelwegen, spoor, maar ook over het water. Op een aantal van deze bronpunten wordt gewerkt aan de realisatie van transferia/mobiliteitshubs. Dit zijn vertrek-, overstap- of eindpunten voor inwoners, maar zeker ook voor toeristen en recreanten. Juist voor het kanaliseren van de (toeristische) drukte zijn transferia een goede oplossing. Van daaruit kan de rest van de gemeente bereikt worden.

De mobiliteitshub bij Kinderdijk is één van de belangrijkste ter verbetering van de vitaliteit in de gemeente en zeker voor de directe omgeving van Kinderdijk en de kern Alblasserdam. Het streefbeeld is een transferium in Alblasserdam met complete informatievoorzieningen en een optimale shuttle-service over water/weg. Dit in combinatie met een toegangsprijs voor bezoekers. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is de invoering van vergunningparkeren in Kinderdijk en Alblasserdam-noord.

Avonturenboerderij Molenwaard en vakantiepark Molenwaard trekken veel verkeer aan en zijn daarbij aandachtspunten voor het mobiliteitsbeleid, als bronpunten/eindpunten.

Als extra mogelijk dient het vervoer over water gestimuleerd te worden als oplossingen voor de ontsluitingsproblematiek, onder andere voor Kinderdijk. Mogelijk kan er een extra waterbushalte worden gerealiseerd bij Kinderdijk en kan dit gekoppeld worden aan een doorgaande recreatieve verbinding over water met Nieuwpoort.

Opgave P3.6: Functionele ondergrondse infrastructuur en hoogspanning

De riolering is op veel plekken in de linten aan zijn maximale capaciteit. Op dit moment wordt hier een inventarisatie voor uitgevoerd om de huidige situatie en problematiek in beeld te brengen. Bij herinrichting of werkzaamheden moet gekeken worden naar de meekoppelkansen, dit zorgt voor een integrale wijkaanpak bij de aanleg van laadpalen, riolering en andere ondergrondse infrastructuur.

De hoogspanningskabels door de gemeente blijven behouden, deze worden niet onder de grond gebracht. Onder deze kabels is geen ontwikkeling mogelijk. Op dit moment worden woningen onder de hoogspanningskabels uitgekocht in het kader van een landelijke regeling.

Verder loopt door Molenlanden een gasleiding waarop ook geen ontwikkelingen mogelijk zijn.

Uitgangspunten P3.A: Recreatie & Toerisme

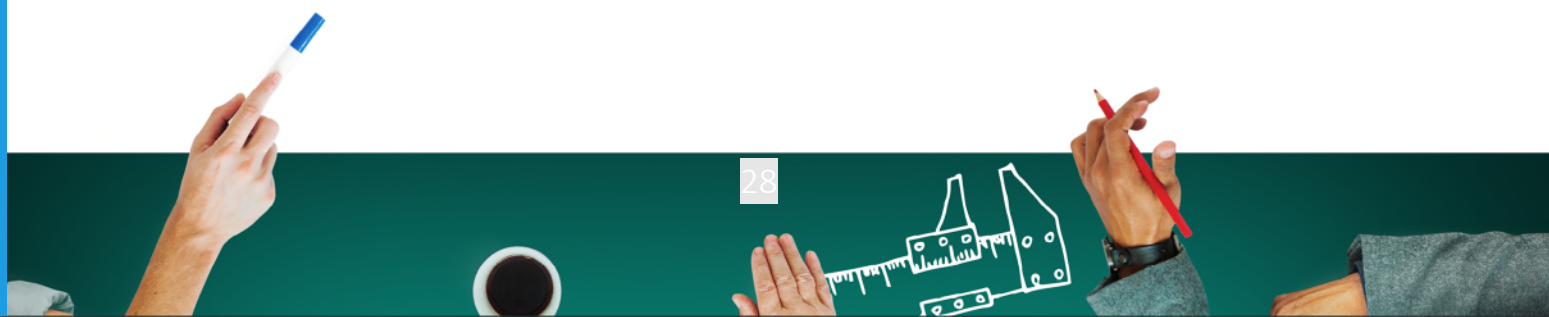
Recreatie & Toerisme is een gemeentebreed overkoepelend thema die apart wordt toegelicht in paragraaf A. Voor de pijler Bereikbaar houden en maken gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Voldoende ruimte maken voor recreatief langzaam verkeer
- Verder versterken van bestaande toeristisch-recreatieve structuur
- Werelderfgoed Kinderdijk zo inzetten dat het toerisme bijdraagt aan de vitaliteit in en rondom het gebied
- Transferia realiseren voor toeristen en recreanten bij bronpunten en knooppunten van recreatief netwerk (TOP's)
- Avonturenboerderij Molenwaard en Vakantiepark Molenwaard zijn aandachtsgebieden bij verdere ontwikkeling vanwege de verkeersdruk

Uitgangspunten P3.B: Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit en energietransitie

Klimaatbestendigheid, biodiversiteit en natuurinclusiviteit is een gemeentebreed overkoepelend thema die apart wordt toegelicht in paragraaf B. Voor de pijler Bereikbaar houden en maken gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

- Het openbaar gebied klimaatbestendigheid inrichten;
 - Hittestress
 - Wateroverlast
 - Droogte (versnelt bodemdaling wat zorgt voor corroderen veen en extra zetting het gevolg is);
- Inspelen op en rekening houden met de bodemdaling;
 - Stabiliteit van wegen en spoorwegen zijn aandachtspunt
 - Beperk de gevolgen van bodemdaling: lichte ophoogmaterialen en/of infiltratie/drainage indien nodig. Restzettingseis van 10cm in 30 jaar

- Meekoppelkansen bij bv, herinrichting van de straat
 - Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt standaard hemelwater afgekoppeld
 - Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt drainage aangelegd om verdere bodemdaling te beperken
- Aandacht voor overstromingsrisico, bereikbaarheid (de gemeente kunnen verlaten) bij hoog water. Nu is er maar één uitgang bij hoog water
- Vergroten biodiversiteit en natuurinclusiviteit bij de vergroening en ontwikkelingen

Uitgangspunten P3.C: Gezondheid & Milieu

Gezondheid & Milieu is een gemeentebreed overkoepelend thema die apart wordt toegelicht in paragraaf C. Voor de pijler Bereikbaar houden en maken gelden voor dit thema de volgende uitgangspunten:

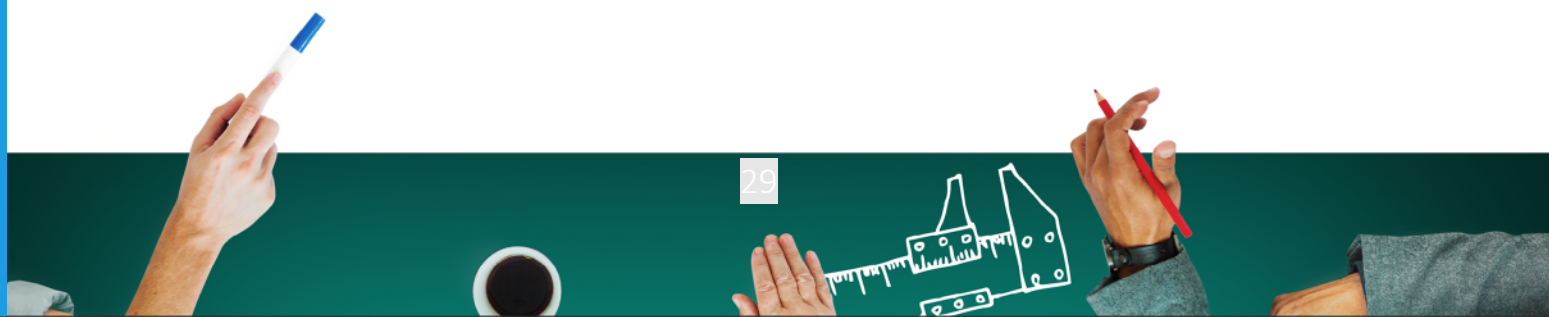
- Stimuleren van fietsen, wandelen en lopen, zorgt voor extra beweging
- Terugdringen autoverkeer ten gunste van de luchtkwaliteit
- Aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid bij herontwikkeling en nieuwbouw
- Leefklimaat rondom A15 en A27 verbeteren
- Zwaar verkeer zorgt voor trillingen, dit levert vaak klachten op (hier moet bij ontwikkelingen rekening mee worden gehouden)
- Diverse grootschalige infrastructuur met hinder- of veiligheidscontouren (hier moet bij ontwikkelingen rekening mee worden gehouden):
 - Gasleiding
 - Hoogspanningsleiding
 - Snelwegen
 - Spoor
 - Vaarwegen
- Veilige leefomgeving realiseren door extra aandacht voor verkeersveiligheid

4.3.2 Dilemma's Pijler 3: Bereikbaar houden en maken

Vanuit de inventarisatie zijn er een aantal dilemma's naar voren gekomen voor de pijler Bereikbaar houden en maken. Deze dilemma's zullen tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie moeten worden opgepakt. Dit kan door middel van interne afstemming tussen de verschillende afdelingen, externe consultatie met de ketenpartners of als onderdeel van het participatieproces voor de Omgevingsvisie.

Het gaat om de volgende dilemma's:

- Gebruik van de linten door landbouwverkeer, ontsluiting van de kernen en (recreatief) fietsverkeer – *interne afstemming en participatie*
- Gewenste OV verbetering vanuit de gemeente versus de behoudende inzet van de provincie – *externe consultatie met provincie en buurgemeenten en participatie*

4.3.3 Landelijke en lokale trends Pijler 3: Bereikbaar houden en maken

In de geïnventariseerde beleidsstukken en gesprekken zijn veel van de landelijke en lokale trends opgepakt. Op de volgende trends is niet (voldoende) ingegaan en deze behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie dus nog extra aandacht:

- 2.i. Milieuvraagstukken – *hoe kan de leefomgeving rondom de A15 en A27 worden verbeterd?*
- 5.a. Wateroverlast – *hoe blijft de gemeente bereikbaar bij hoog water?*
- 5.c. Bodemdaling – *in afwachting van het door de provincie op te stellen veenweidestrategie.*
6. Bereikbaarheid – *in afwachting van mobiliteitsvisie.*

4.3.4 Beleidsstukken in de maak die opgenomen dienen te worden

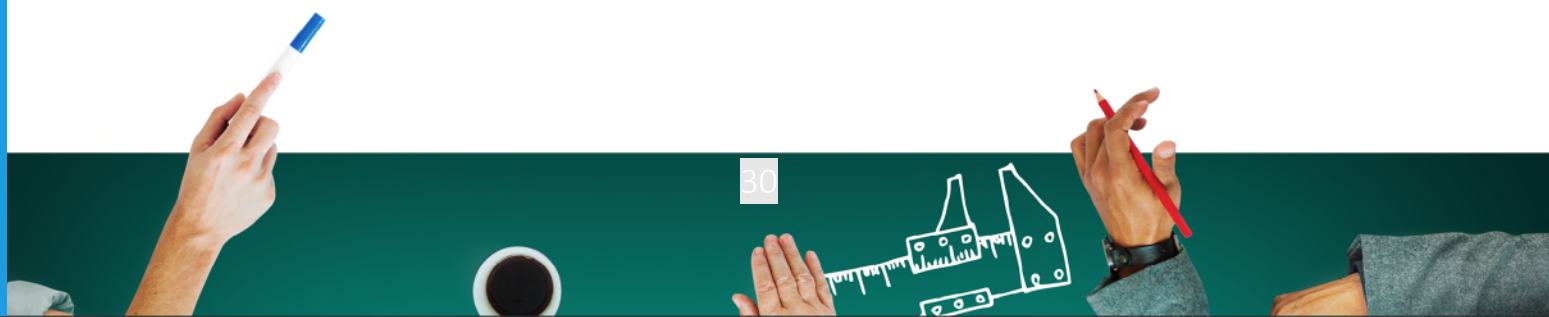
Ten tijde van het opstellen van deze Omgevingsagenda waren er meerdere beleidsstukken in de maak die van invloed zijn op de Pijler 3: Bereikbaar houden en maken. Deze moeten bij het opstellen van de Omgevingsvisie worden geïntegreerd:

- Gemeentelijke Mobiliteitsvisie
- Inventarisatie capaciteit linten
- Snelfietsroutenetwerk door de provincie
- Provinciale Veenweidestrategie

4.3.4 Participatie Pijler 3: Bereikbaar houden en maken

Vanuit de Pijler 3: Bereikbaar houden en maken kunnen de volgende onderwerpen meegenomen worden in de participatie voor het opstellen van de Omgevingsvisie:

- Waar zijn de grootste verkeersknelpunten, ook op het gebied van verkeersveiligheid?
 - Auto
 - Fiets
 - Voetganger (is tijdens inventarisatie niet aan bod gekomen)
 - Toegankelijkheid mindervaliden (is tijdens inventarisatie niet aan bod gekomen)
 - Landbouwvoertuigen
- Gebruik van de linten: wie krijgt de meeste ruimte?
- Welke routes zijn belangrijk voor langzaam verkeer? Waar liggen missende schakels?

4.4 Thema A Recreatie & Toerisme

De gemeente Molenlanden wordt intensief gebruikt door recreanten en toeristen. Het buitengebied heeft een grote recreatieve waarde, maar daarnaast zijn er een aantal grote trekkers in de gemeente, met als belangrijkste natuurlijk Kinderdijk en de vestingstad Nieuwpoort. Daarnaast zijn er recreatieve voorzieningen, zoals Avonturenboerderij Molenwaard en vakantiepark Molenwaard die veel (dag)toeristen naar de gemeente trekken.

Op het gebied van toerisme heeft Molenlanden de volgende ambitie:

- Een sterke vrijetijdseconomie waarin de bestedingen en werkgelegenheid verder groeien
- Toeristen komen specifiek voor het verhaal van Molenlanden
- Het landschap, de kernen en de iconen zijn aantrekkelijk en beleefbaar;
- Het aanbod van dag- en verblijfsrecreatie groeit mee en is gericht op de doelgroepen inzichtzoekers (gericht op educatie), verbindingszoekers (gezelligheid staat centraal) en harmoniezoekers (balans tussen dingen ondernemen en rust houden)
- Recreatie & Toerisme draagt bij aan maatschappelijke doelen zoals duurzaamheid, vitaliteit, mobiliteit, bewegen & gezondheid, educatie en opleidingen
- Door samenwerking met diverse partners is het toeristisch en recreatief aanbod en de promotie daarvan op orde

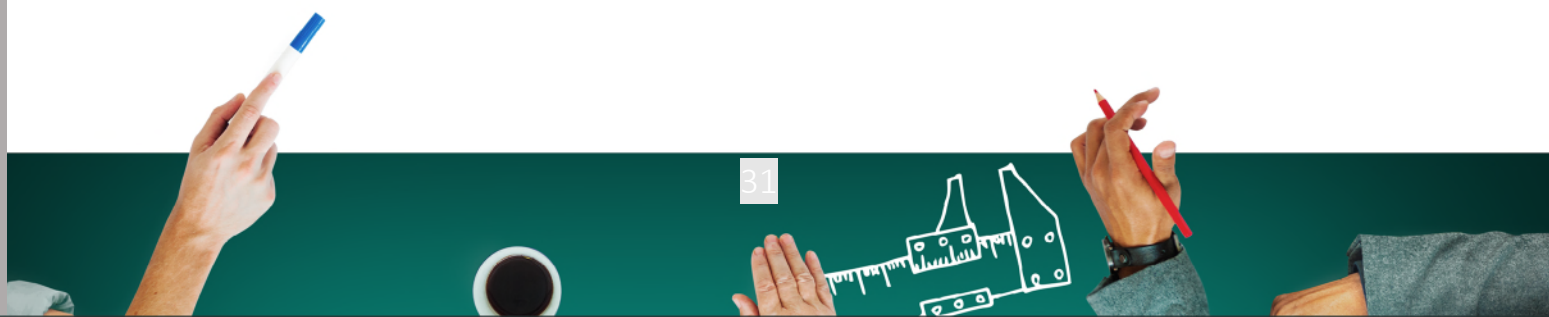
Deze ambitie is vertaald naar drie concrete doelen:

1. Molenlanden gaat inzetten op kwantitatieve en kwalitatieve groei verblijfsrecreatie
2. De algehele leefbaarheid voor inwoners mag door de toeristische ontwikkeling niet achteruitgaan
 - a. Er moet een balans zijn tussen toerisme, erfgoed en vitaliteit;
 - b. Combineren van voorzieningen voor toeristen en inwoners
3. De gemeente gaat in haar werkwijze ruimte inbouwen voor 'samen leren', het omarmen van innovatieve ideeën en het starten van pilots

Aan de hand van deze doelen zijn vijf speerpunten opgesteld waar de gemeente de komende jaren met prioriteit aan gaat werken

1. Aantrekkelijk en beleefbaar aanbod
2. Heldere profilering en informatievoorziening
3. Bestemming in balans
4. Samenwerking
5. Kennis en educatie

Onder andere bij het onderwerp recreatie en toerisme is zondagsrust een thema. Gezien de gemaakte afspraken hierover in het coalitieakkoord wordt uitgegaan van de huidige situatie.

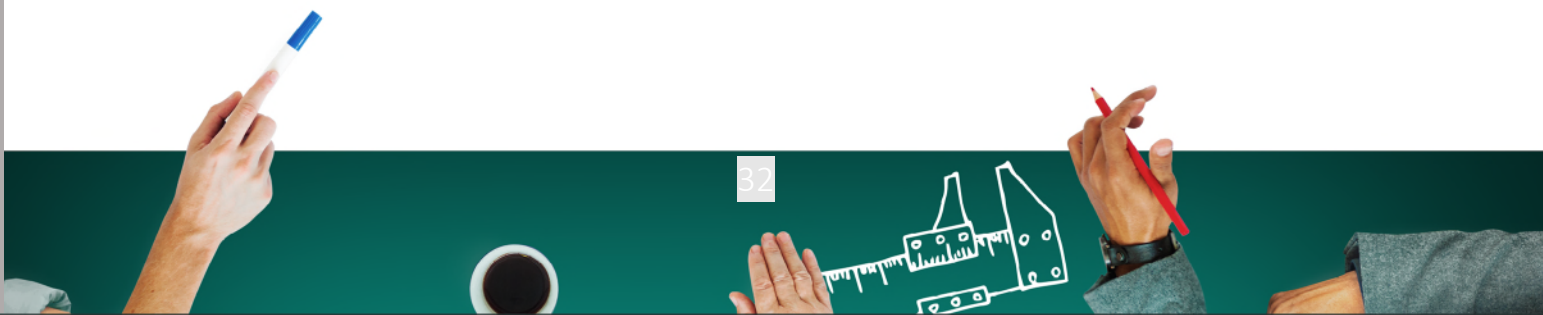

Kinderdijk

Het gebied Kinderdijk is een uitzonderlijk deel van de gemeente en heeft daarmee ook specifiek beleid en uitgangspunten. De gemeente Molenlanden wil inzetten op:

- Werelderfgoed Kinderdijk zo inzetten dat het toerisme bijdraagt aan de vitaliteit in en rondom het gebied
- Het behouden en versterken van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het gebied (Kinderdijk) is uitgangspunt bij het uitdiepen van de recreatieve en toeristische potenties.
- Balans tussen toerisme, erfgoed en vitaliteit. Het laat het watersysteem in de Alblasserwaard zien en dit is nog herkenbaar in het landschap
- Kinderdijk staat voor drie opgaves:
 - (Inter)nationaal: Hoe kan het wereldwonder een nieuwe positionering krijgen gericht op kwaliteitstoeristen zodat het de (inter)nationale betekenis krijgt die het verdient?
 - Bovenregionaal: Hoe kan nog beter inhoud worden gegeven aan de verhaallijn van Kinderdijk zodat het zich meer verbindt met de bovenregionale context?
 - Regionaal/Lokaal: Hoe kunnen we bezoekers op gastvrije wijze beleving en educatie bieden en tegelijkertijd een gezonde exploitatie voeren die in balans is met de leefbaarheid en de omgeving?

4.5 Thema B: Klimaatbestendigheid, biodiversiteit, natuurinclusiviteit & energie

Voor een toekomstbestendige gemeente zijn dit onderwerpen die heel belangrijk zijn en waar de gemeente dan ook aandacht voor heeft. Daarbij is het ook een heel breed thema dat veel verschillende onderwerpen bevat.

In de toekomstvisie is opgenomen dat de gemeente samen werkt aan een circulair, energieneutraal, klimaatbestendigheid en schoon Molenlanden met aandacht voor een eerlijke voedselketen waarin afval wordt gezien als grondstof. Dit met betaalbare en praktische oplossingen, groot en klein. Er wordt gebruik gemaakt van zonne-energie, duurzame warmte en vele andere bronnen.

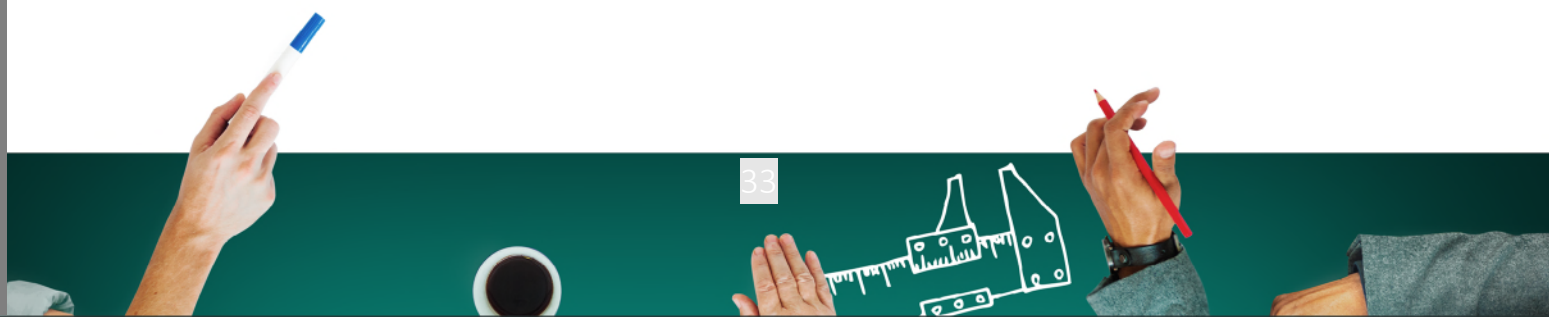
Klimaatbestendigheid

Algemeen stelt de gemeente dat het openbaar gebied klimaatbewust/duurzaam ingericht moet worden. Hiermee wordt ingezet op vijf genoemde landelijke trends:

- Gevolgbeperking bij overstromingen door dijkdoorbraken
- Voorkomen van en omgaan met wateroverlast door extreme regen
- Tegengaan van hittestress
- Beperken van en rekening houden met droogte
- Voorkomen van verdere bodemdaling

In de beleidsstukken en gesprekken zijn voor deze vier onderwerpen specifieke voorstellen benoemd:

- Gevolgbeperking bij overstromingen door dijkdoorbraken:
 - Drooghouden essentiële elementen en infrastructuur door op hoogte te zetten, waterdicht afsluiten, van ringdijk voorzien of verplaatsten
- Voorkomen van en omgaan met wateroverlast door extreme regen:
 - Drooghouden essentiële elementen en infrastructuur door op hoogte te zetten, waterdicht afsluiten, van ringdijk voorzien of verplaatsten
 - Nieuwe woningen hoog genoeg realiseren ten opzichte van waterpeil
 - Open houden van hoofdroutes ten behoeve van hulpdiensten
- Tegengaan hittestress:
 - Tenminste 50% schaduw in het plangebied op de hoogste zonnestand voor verblijfsplekken en gebieden waar langzaam verkeer zich verplaatst
 - Ook 40% van alle oppervlakken wordt geschikt tegen warmte of verkoelend ingericht. bv. Albedo verhogen, warmtecapaciteit verlagen en/of begroeiing
 - Koeling van gebouwen leidt niet tot opwarming van de (verblijfs-)ruimte in de directe omgeving. bv. passieve systemen en/of warmte-koudeopslag
- Beperken van en rekening houden met droogte (1op10):
 - grondwaterstand op peil houden om bodemdaling en schade aan panden te beperken
 - groenstructuur is bestand tegen droogte door meer diversiteit en grotere bomen die meer water vasthouden, maar ook gebruiken. Vraagt om grondwater aan te vullen
 - In de kernen wordt minimaal 50% van de jaarlijkse neerslag vastgehouden

- Voorkomen van verdere bodemdaling (1op1):
 - De waterpeilen in en rond de kernen worden in principe niet meer verlaagd;
 - kijken naar balans tussen agrarische functie en peil
 - maatregelen die minder kosten dan de beheermaatregelen tijdens de eerste 60 jaar na nieuwbouw worden opgenomen in ontwerp
 - Beperk de gevolgen van bodemdaling: lichte ophoogmaterialen en/of infiltratie/drainage indien nodig. Restzettingseis van 10cm in 30 jaar

En bij alle inrichtingsopgaven wordt ingezet op gebruik maken van meekoppelkansen:

- Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt hemelwater standaard afgekoppeld
- Bij rioolvervanging en nieuwbouw wordt drainage aangelegd om verdere bodemdaling te voorkomen

Biodiversiteit en natuurinclusiviteit

Daarnaast wordt ingezet op de vergroening van de openbare ruimte, waarbij vergroting van de biodiversiteit in natuurinclusiviteit belangrijk is, met ook hier specifieke voorstellen voor herinrichting en nieuwe ontwikkelingen:

- Bij herinrichting: groen uitbreiden met 10 %
- Bij nieuwbouw: 30 % van het oppervlak als groen in het plan opnemen
- Streef naar 50 % van de openbare ruimte als groen/blauw ingericht en 30% oppervlakte verkoelend ingericht.
- Versnippering van groen/blauwe structuren voorkomen

Energie

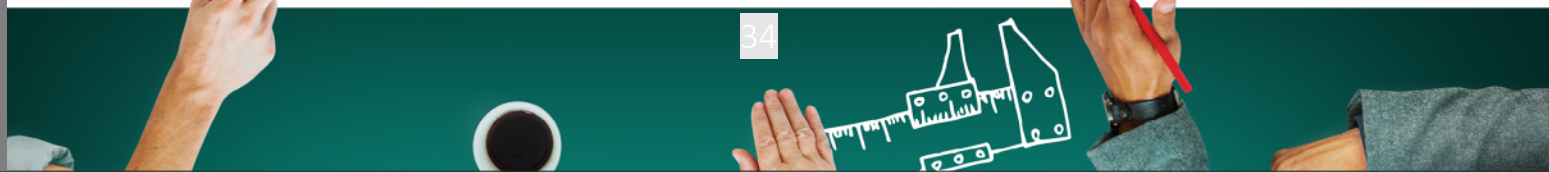
Een onderwerp dat een directe relatie heeft met het veranderende klimaat is de energietransitie. Hierin heeft iedereen een belangrijke bijdrage en dus ook de gemeente. De gemeente zet hierbij in op het reduceren van het energieverbruik van de gebouwde omgeving (woningen, utiliteit en bedrijven) en het aardgasvrij worden van de gebouwde omgeving. De gebouwde omgeving moet worden aangesloten op duurzame warmtebronnen. De manier van duurzame warmtevoorziening is over het algemeen afhankelijk van de warmtevraagdichtheid:

- Warmtenet in kernen (hoge dichtheid)
- Groen gas langs de Graafstroom en een select aantal linten (middelhoge dichtheid)
- Individueel of klein collectief in het buitengebied. (lage dichtheid)

Dit is ook afhankelijk van de aanwezigheid van lokale bronnen zoals aquathermie, restwarmte uit bedrijven en rioolthermie (restwarmte uit rioolwaterzuiveringsinstallaties en rioolgemalen). De gemeente heeft voor het tot stand brengen van deze ontwikkeling recent de Transitievisie warmte vastgesteld.

Met de regio is de RES opgesteld om deze energietransitie in gang te zetten. Hierin wordt ingezet op de volgende onderwerpen:

- Het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit (met bijvoorbeeld windturbines langs de rijkswegen en zonnepanelen op al bestaande gebouwen zoals agrarische bebouwing en (nieuwbouw)woningen).
- Het regionale aspect van de warmtetransitie. In de RES wordt een doorkijk gemaakt naar de Regionale Structuur Warmte (RSW): de RSW geeft inzicht in de warmtevraag en het warmte-aanbod, een beschrijving van de mogelijkheden voor nieuw te ontwikkelen bovengemeentelijke warmte- infrastructuur en een

toelichting op het doorlopen proces met stakeholders. (de RSW wordt nog opgesteld).

- De impact van de energiestrategie op de energie-infrastructuur en -opslag en de ruimtelijke inpassing daarvan. Oftewel: de technische (on)mogelijkheden van het huidige en toekomstige elektriciteitsnet.
- Het besparen van energie: wat niet wordt gebruikt hoeft immers ook niet opgewekt te worden.
- Innovatie: de omgang met huidige en toekomstige technische ontwikkelingen die een effect hebben op onze energiebehoefte en opwekmogelijkheden. de innovaties die veelbelovend zijn voor de toekomst zijn : waterstof, geothermie, aquathermie, groen gas, waterkracht, energieopslag en thorium/kernenergie".

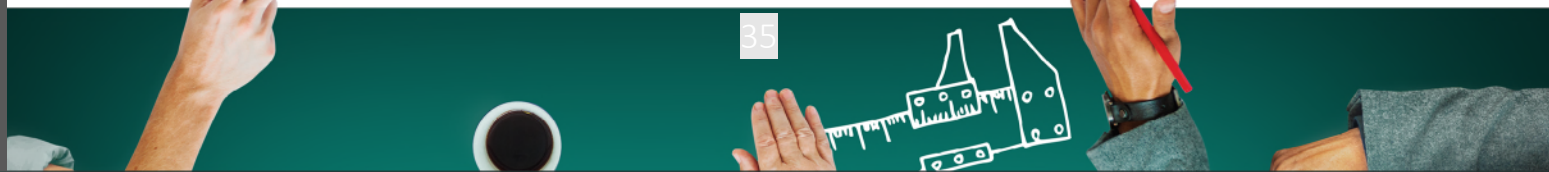
Voor de toepassing van windmolens is in de gesprekken met ketenpartners nog als aandachtspunt benoemd dat rekening moet worden gehouden met het leefgebied van vogels en het behouden van zichtlijnen in het open landschap. Daarbij heeft de provincie op dit moment het standpunt dat er geen windmolens in het groene hart worden gerealiseerd.

4.6 Thema C: Gezondheid & Milieu

Wat een belangrijke verandering is onder de Omgevingswet is dat gezondheid en milieu integraal moeten worden meegenomen in Omgevingsvisies en omgevingsplannen. Dit is een logische ontwikkeling omdat beide grote invloed hebben op de fysieke leefomgeving.

Gezondheid wordt steeds belangrijker voor inwoners, juist ook omdat deze steeds meer onder druk staat. En om te komen tot een gezonde leefomgeving zijn er veel componenten waar rekening mee moet worden gehouden. Belangrijkste aandachtspunten zijn:

- Stikstof:
 - Met negatieve invloed op diverse Natura2000 gebieden en op natuur en biodiversiteit in het algemeen.
- Luchtkwaliteit:
 - Fijnstof, de WHO-normen (World Health Organisation) zijn verscherpt
- Geluid:
 - Snelwegen
 - Spoorwegen
 - Drie gezoneerde industrieterreinen met geluidscontour
 - De kwaliteit van de woon- en leefomgeving is acceptabel als er een geluidluwe gevel én een geluidluwe buitenruimte aanwezig is. Er is sprake is van een geluidluwe gevel en buitenruimte als de geluidbelasting gelijk of lager is dan:
 - 53 dB door gecumuleerde wegen (exclusief aftrek) en 50 dB door gecumuleerde wegen (exclusief aftrek) met snelheid boven de 70 kilometer per uur
 - 55 dB door railverkeer en scheepvaart (officieel is er voor scheepvaart geen norm, maar er wordt gewerkt met dezelfde normen als railverkeer)
 - 50 dB(A) door industrie
- Geur:
 - Minimumafstanden voor extensieve veehouderijen plaatselijk te halveren tot 50 en 25 m ten opzichte van woningen binnen respectievelijk buiten de bebouwde kom; Dit is echter niet voor het gehele grondgebied van de Molenlanden noodzakelijk. Er wordt uitgegaan van de volgende zonering:

- de afstanden worden gehalveerd binnen de (cultuurhistorische) lintbebouwingen
- voor de ruilverkavelingswegen en woonkernen blijven de volledige afstanden in principe gehandhaafd
- voor de woonkernen worden de rode contouren uit het streekplan aangehouden zoals grens van de zonering
- op plaatsen waar een cultuurhistorische lintbebouwing met agrarische bedrijvigheid doorloopt in een woonkern is in overleg met de gemeente bepaald of voor dit gedeelte de afstanden worden gehalveerd
- Externe veiligheid:
 - Gasleiding
 - Vervoer gevaarlijke stoffen
 - Inrichtingen

Ook het aanmoedigen van beweging is voor de gemeente een belangrijk speerpunt zodat meer inwoners een gezonde leefstijl krijgen waarbij gezondheidsverschillen op sociaal, fysiek en emotioneel gebied tussen inwonergroepen kleiner zijn. Dit doen ze onder andere door inzetten op een breder aanbod van sporten, spelen en gezond leven, het stimuleren van het gebruik van de fiets en inrichting van de buitenruimte die aanzet tot bewegen zoals wandelen.

Ook een veilige leefomgeving is hierbij belangrijk. Dit thema wordt wel op meerdere plekken benoemd, zoals vele malen in de Toekomstvisie, maar de problemen en bijbehorende ingrepen zijn niet in beeld.

4.7 Dilemma's, trends en participatie overkoepelende thema's

Dilemma's Overkoepelende thema's A, B en C

Vanuit de inventarisatie zijn er een aantal dilemma's naar voren gekomen voor de Overkoepelende thema's. Deze dilemma's zullen tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie moeten worden opgepakt. Dit kan door middel van interne afstemming tussen de verschillende afdelingen, externe consultatie met de ketenpartners of als onderdeel van het participatieproces voor de Omgevingsvisie.

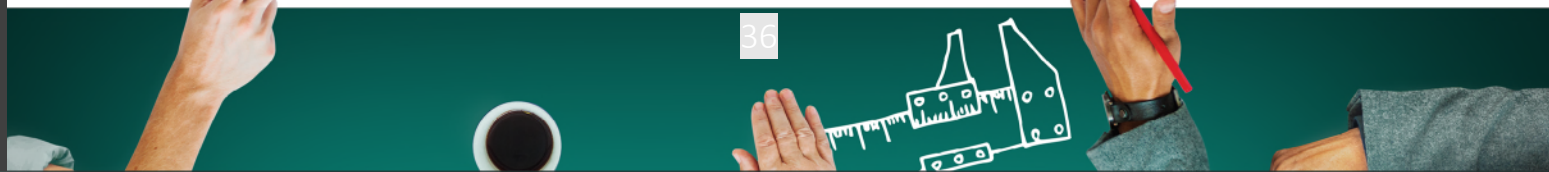
Het gaat om de volgende dilemma's:

- Agrariërs willen droge voeten en dus de grondwaterstand naar beneden vs tegengaan van bodemdaling – interne afstemming, externe consultatie en participatie
- Wordt het huidige geurbeleid, met het plaatselijk halveren van de geurcontour, in de Omgevingsvisie doorgezet – interne afstemming en participatie

Landelijke en lokale trends Overkoepelende thema's A, B en C

In de geïnventariseerde beleidsstukken en gesprekken zijn veel van de landelijke en lokale trends opgepakt. Op de volgende trends is niet (voldoende) ingegaan en deze behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie dus nog extra aandacht:

- 2.c. Biodiversiteit – *geen gemeentelijk beleid op welke vormen van biodiversiteit moet worden ingezet*
- 2.d. Natuurinclusiviteit – *geen gemeentelijk beleid op welke vormen van natuurinclusiviteit moet worden ingezet*

- 2.h. Gezonde leefomgeving – *nog geen beleid hoe daar te komen*
- 2.i. Milieuvraagstukken – *in de Omgevingsvisie moet dit integraal worden meegenomen en zijn er veel keuzes te maken*
- 3.b. Innovatie – *gebruik maken van innovatie bij klimaatbestendigheid maken*
- 5.a. Wateroverlast – *hoe omgaan met gebieden die onder water lopen? Lage gebieden aanwijzen voor waterberging?*
- 5.c. Bodemdaling – *in afwachting van het door de provincie op te stellen veenweidestrategie.*
- 5.d. Energietransitie – *Er komt een RES 2.0 voor de verdere uitwerking*

Beleidsstukken in de maak Overkoepelende thema's A, B en C

Ten tijde van het opstellen van deze Omgevingsagenda waren er meerdere beleidsstukken in de maak die van invloed zijn op de Overkoepelende thema's. Deze moeten bij het opstellen van de Omgevingsvisie worden geïntegreerd:

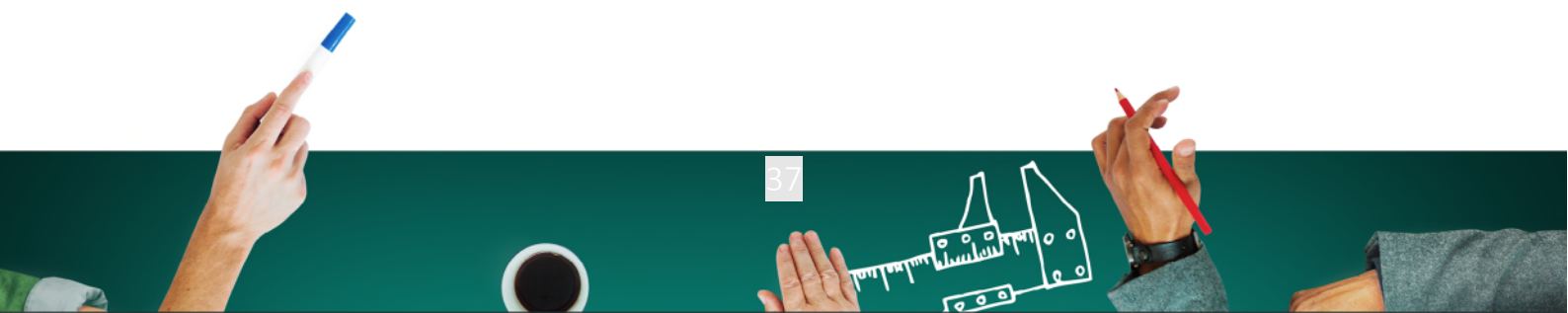
- Gemeentelijke Beleidsnota verblijfsrecreatie
- Inventarisatie capaciteit linten
- Provinciale Veenweidestrategie
- Regionale RES 2.0
- Veiligheidsplan 2022-2025 (vastgesteld op 26 oktober 2021)

Er is ook gesproken over het mogelijk opstellen van beleid voor verblijfsrecreatie, maar deze is nog niet opgestart ten tijde van deze Omgevingsagenda.

Participatie Overkoepelende thema's A, B en C

Vanuit de Overkoepelende thema's kunnen de volgende onderwerpen meegenomen worden in de participatie voor het opstellen van de Omgevingsvisie:

- Voor welke toeristische functies zien de participanten ruimte binnen de gemeente?
- Hoe zorgen voor meer vergroening?
- Waar ervaren mensen nu al problemen op het gebied van bodemdaling, hittestress, droogte of wateroverlast?
- Wat zijn de inwoners bereid om te doen voor het klimaatbestendigheid maken van de gemeente?
- Wat zijn de inwoners bereid om te doen voor in het kader van de energietransitie?
- Gesprek met agrariërs over bodemdaling en waterberging?
- Wat is voor de inwoners belangrijk voor een gezonde leefomgeving?
- Hoe wordt de geuroverlast op dit moment ervaren?
- Hoe kan de gemeente de veilige leefomgeving verbeteren?

5. Samenvatting dilemma's, trends en beleidstukken in de maak

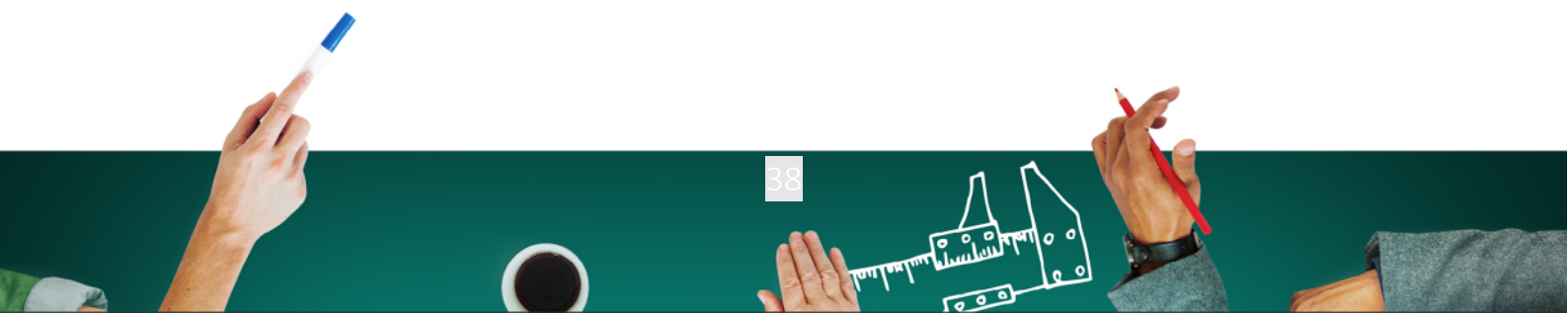
Dit een samenvatting van alle dilemma's, niet behandelde landelijke en lokale trends, inclusief missende beleidsstukken, en onderwerpen voor participatie uit hoofdstuk 2. Deze samenvatting zorgt voor een overzicht van alle onderwerpen die aandacht behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie.

5.1 Dilemma's waarop een keuze moet komen

Vanuit de inventarisatie is er een aantal dilemma's naar voren gekomen. Deze dilemma's zullen tijdens het opstellen van de Omgevingsvisie moeten worden opgelost. Dit kan door middel van interne afstemming tussen de verschillende afdelingen, externe consultatie met de ketenpartners of als onderdeel van het participatieproces voor de Omgevingsvisie.

Het gaat om de volgende dilemma's:

- Parkeerdruk versus vergroening – *interne afstemming en participatie*
- Hoe om te gaan met de kernen waarbij binnen BSD geen ruimte meer is voor bebouwing, maar wel behoefte voor uitbreiding? Waar wel en waar niet uitbreiden en waarom? – *interne afstemming, externe consultatie (provincie) en participatie*
- Tegengaan van bodemdaling versus betaalbare woningen – *interne afstemming en externe consultatie*
- De verhouding tussen beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten in relatie tot de verduurzamingsopgave (zonnepanelen, warmtepompen, ed.) – *interne afstemming en participatie*
- Moet Welstandsbeleid wel of niet worden teruggebracht? – *interne afstemming en mogelijk participatie*
- Hoe om te gaan met het grondgebied van Molenlanden tussen de kernen en de omliggende gemeenten (Gorinchem, Drechtsteden)? – *interne afstemming, externe consultatie en participatie*
- Schaalvergroting vs Verbreding – *interne afstemming en participatie*;
- Agrariërs willen droge voeten versus bodemdaling – *interne afstemming, externe consultatie en participatie*
- Kijkend naar de ondergrond/bodemdaling verschil in agrarische functies aanmoedigen? – *interne afstemming en externe consultatie*
- Wordt het huidige geurbeleid, met het plaatselijk halveren van de geurcontour, in de Omgevingsvisie doorgezet – *interne afstemming en participatie*
- Vrijkomende agrarische bedrijven willen zich veelvuldig transformeren naar recreatieve functies. Hoeveel ruimte hiervoor beschikbaar is, is een dilemma die ten tijde van de Omgevingsvisie verder moet worden uitgewerkt. – *interne afstemming en participatie*

- Aandacht bij verdere ontwikkeling van de Activiteitenboerderij Molenwaard en Vakantiepark Molenwaard vanwege de druk op het open landschap – *interne afstemming en participatie*
- Gebruik van de linten door landbouwverkeer, ontsluiting van de kernen en (recreatief) fietsverkeer – *interne afstemming en participatie*
- Gewenste OV verbetering vanuit de gemeente versus de behoudende inzet van de provincie – *externe consultatie met provincie en buurgemeenten en participatie*

5.2 Landelijke en lokale trends die nog aandacht behoeven

In de geïnventariseerde beleidsstukken en gesprekken zijn veel van de landelijke en lokale trends opgepakt. Op de volgende trends is niet (voldoende) ingegaan en deze behoeven bij het opstellen van de Omgevingsvisie dus nog extra aandacht:

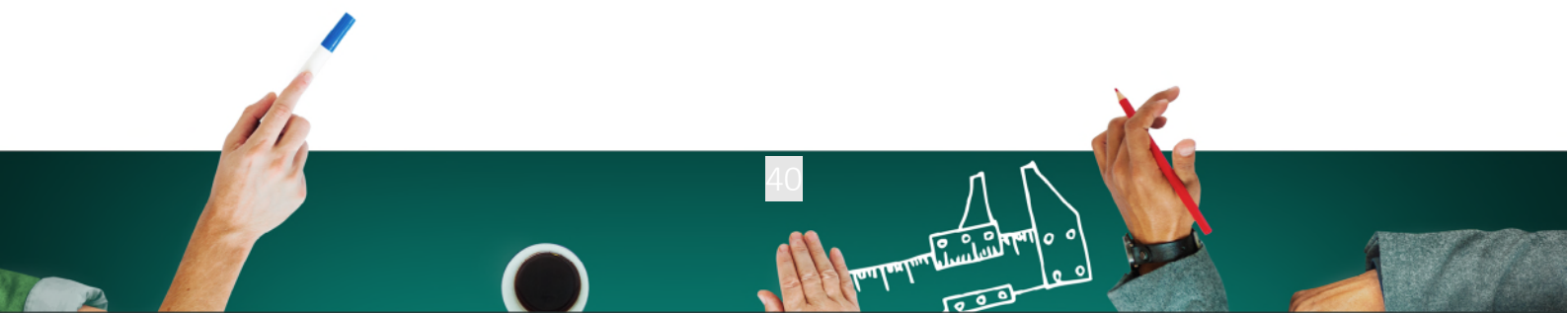
- 1.a. Sociale cohesie – *hoe blijft de hechte gemeenschap behouden?*
- 2.c. Biodiversiteit – *geen gemeentelijk beleid op welke vormen van biodiversiteit moet worden ingezet*
- 2.d. Natuurinclusiviteit – *geen gemeentelijk beleid op welke vormen van natuurinclusiviteit moet worden ingezet*
- 2.f. Leegstand winkels en voorzieningen – *of is hier binnen de gemeente geen sprake van?*
- 2.h. Gezonde leefomgeving – *nog geen beleid hoe daar te komen*
- 2.i. Milieuvraagstukken – *in de Omgevingsvisie moet dit integraal worden meegenomen en zijn er veel keuzes te maken.*
- 2.i. Milieuvraagstukken – *hoe kan de leefomgeving rondom de A15 en A27 worden verbeterd?*
- 3.b. Innovatie – *hoe innovatie bij bedrijven stimuleren?*
- 3.b. Innovatie – *gebruik maken van innovatie bij klimaatbestendigheid maken*
- 4.b. Authentieke reiservaring – *zijn er naast Nieuwpoort nog andere kernen die hierop kunnen inzetten?*
- 4.b. Veranderende reisbehoefte – *wat voor vormen van toerisme zijn mogelijk binnen het buitengebied?*
- 5.a. Wateroverlast – *hoe omgaan met gebieden die onder water lopen? Lage gebieden aanwijzen voor waterberging?*
- 5.a. Wateroverlast – *hoe blijft de gemeente bereikbaar bij hoog water?*
- 5.c. Bodemdaling – *in afwachting van het door de provincie op te stellen veenweidestrategie.*
- 5.d. Energietransitie – *Er komt een RES 2.0 voor de verdere uitwerking.*
6. Bereikbaarheid – *in afwachting van mobiliteitsvisie.*
- X Lichthinder – *ontbreekt nog*
- X Antennebeleid – *ontbreekt nog, hiervoor moet een nota of afwijkingenbeleid opgesteld worden of het moet opgenomen worden in het omgevingsplan.*

5.3 Beleidsstukken in de maak die in Omgevingsvisie moeten

Ten tijde van het opstellen van deze Omgevingsagenda waren er meerdere beleidsstukken in de maak die van belang zijn voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Deze moeten bij het opstellen van de Omgevingsvisie worden geïntegreerd:

- Gemeentelijke Woonzorgvisie
- Gemeentelijke Bedrijventerreinvisie
- Gemeentelijke Mobiliteitsvisie
- Gemeentelijke Beleidsnota verblijfsrecreatie
- Inventarisatie capaciteit linten
- Provinciale Veenweidestrategie
- Snelfietsroutenetwerk door de provincie
- Regionale RES 2.0
- Veiligheidsplan 2022-2025 (vastgesteld op 26 oktober 2021)

Bijlage 1. Vervolprocedure Omgevingsvisie

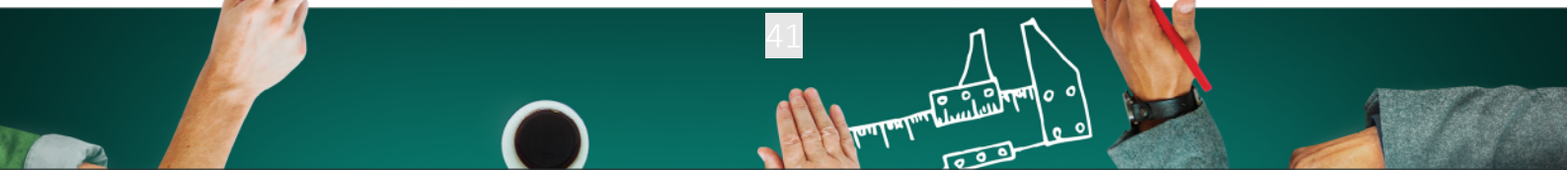
Participatie

Een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is participatie. De Omgevingswet zegt over participatie: *'het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden bij het proces van besluitvorming over een project of activiteit'*. Belanghebbenden zijn burgers, vertegenwoordigers van bedrijven, professionals van maatschappelijke organisaties en bestuurders van overheden.

De Omgevingswet eist dat over de Omgevingsvisie ook participatie plaats vindt. Gemeenten moeten verslag doet van de manier waarop de ingebrachte reacties en suggesties uit de participatie worden opgenomen in de (ontwerp) Omgevingsvisie.

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie kunnen de volgende onderwerpen meegenomen worden in de participatie:

- Hoe omgaan met de gewenste vergroening? Waar is er ruimte? En welke mogelijke inrichtingsvormen zien de participanten?:
 - bij herinrichting: groen uitbreiden met 10 %
 - bij nieuwbouw: 30 % van het oppervlak als groen in het plan opnemen
 - streef naar 50 % van de openbare ruimte als groen/blauw ingericht en 30 % oppervlakte verkoelend ingericht
- Waar ervaren mensen nu al problemen op het gebied van bodemdaling, hittestress, droogte of wateroverlast?
- Wat zijn de inwoners bereid om te doen voor het klimaatbestendigheid maken van de gemeente?
- Wat zijn de inwoners bereid om te doen voor in het kader van de energietransitie?
- Wat is voor de inwoners belangrijk voor een gezonde leefomgeving?
- Hoe kan de gemeente de veilige leefomgeving verbeteren?
- Met agrariërs nadenken over het beleid met betrekking tot bodemdaling en de mogelijkheden, oplossingen en inrichtingen die zij zien (dit vindt al plaats in het kader van het opstellen van de Veenweidestrategie).
 - Waterberging
 - Natuur
 - Andere functies of gebruik
- Welke nieuwe/extra functies zijn wenselijk in het buitengebied?
- Hoe omgaan met vrijkomende agrarische bebouwing, wat zijn wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied?
- Hoe wordt de geuroverlast op dit moment ervaren?
- Hoe omgaan met het huidige geurbeleid in de toekomst?
- Gebruik van de linten: wie krijgt de meeste ruimte?
- Waar zijn de grootste verkeersknelpunten, ook op het gebied van verkeersveiligheid?
 - Auto
 - Fiets
 - Voetganger (is tijdens inventarisatie niet aan bod gekomen)
 - Toegankelijkheid mindervaliden (is tijdens inventarisatie niet aan bod gekomen)
 - Landbouwvoertuigen
- Welke routes zijn belangrijk voor langzaam verkeer? Waar liggen missende schakels?
- Voor welke toeristische functies zien de participanten ruimte binnen de gemeente?

Gemeente Molenlanden werkt volgens het principe van Kerngericht Werken. Kerngericht werken is de werknaam voor Overheids- en Burgerparticipatie. Daarnaast is er binnen de gemeente een recent opgesteld participatiebeleid, waarin het belang van participatie voor de gemeente naar voren komt. In het beleid staan vier speerpunten:

- Denken vanuit een doel
- Managen van verwachtingen
- Inwoners bereiken die nu nog minder betrokken zijn
- Actieve communicatie en onze inwoners op de hoogte houden

Er zijn 8 participatiebeloften opgenomen: inleven, stimuleren, energie ontmoeten, vrije invulling, duidelijke communicatie, alle geluiden beluisteren en ook participatie vanuit raad en bestuur.

De Omgevingsvisie staat niet op zichzelf. Er bestaat een duidelijk verband met de Toekomstvisie en het nog op te stellen Omgevingsplan.

Bij de vaststelling van de Toekomstvisie heeft de raad unaniem in een amendement het college opgedragen om na maart 2022 het gesprek aan te gaan met de inwoners en maatschappelijke organisaties. Het doel is om in deze gesprekken samen met de nieuwe gemeenteraad de Toekomstvisie aan te vullen en aan te scherpen met nieuwe inzichten. Zo blijft de Toekomstvisie actueel.

Gelet op de samenhang tussen Toekomstvisie, Omgevingsvisie en omgevingsplan is een apart document opgesteld waarin de wijze van participatie wordt behandeld. Dit document wordt samen met de voorliggende Omgevingsagenda, waarin is aangegeven op welke onderdelen geparticipeerd kan worden, ter vaststelling aangeboden.

Rolneming

In de (jonge) gemeente Molenlanden is een duidelijke boodschap aan de inwoners gegeven over wat voor een gemeente wij willen zijn. Onder de naam 'Kerngericht werken' is aangegeven dat we ontmoeten en ondersteunen in de behoeften, energie, kennis en kracht in onze samenleving. We stimuleren het creëren van draagvlak en staan voor de tevredenheid en vitaliteit in onze kernen. Ook in het Samenlevingsprogramma zien we onszelf als Partner van de samenleving.

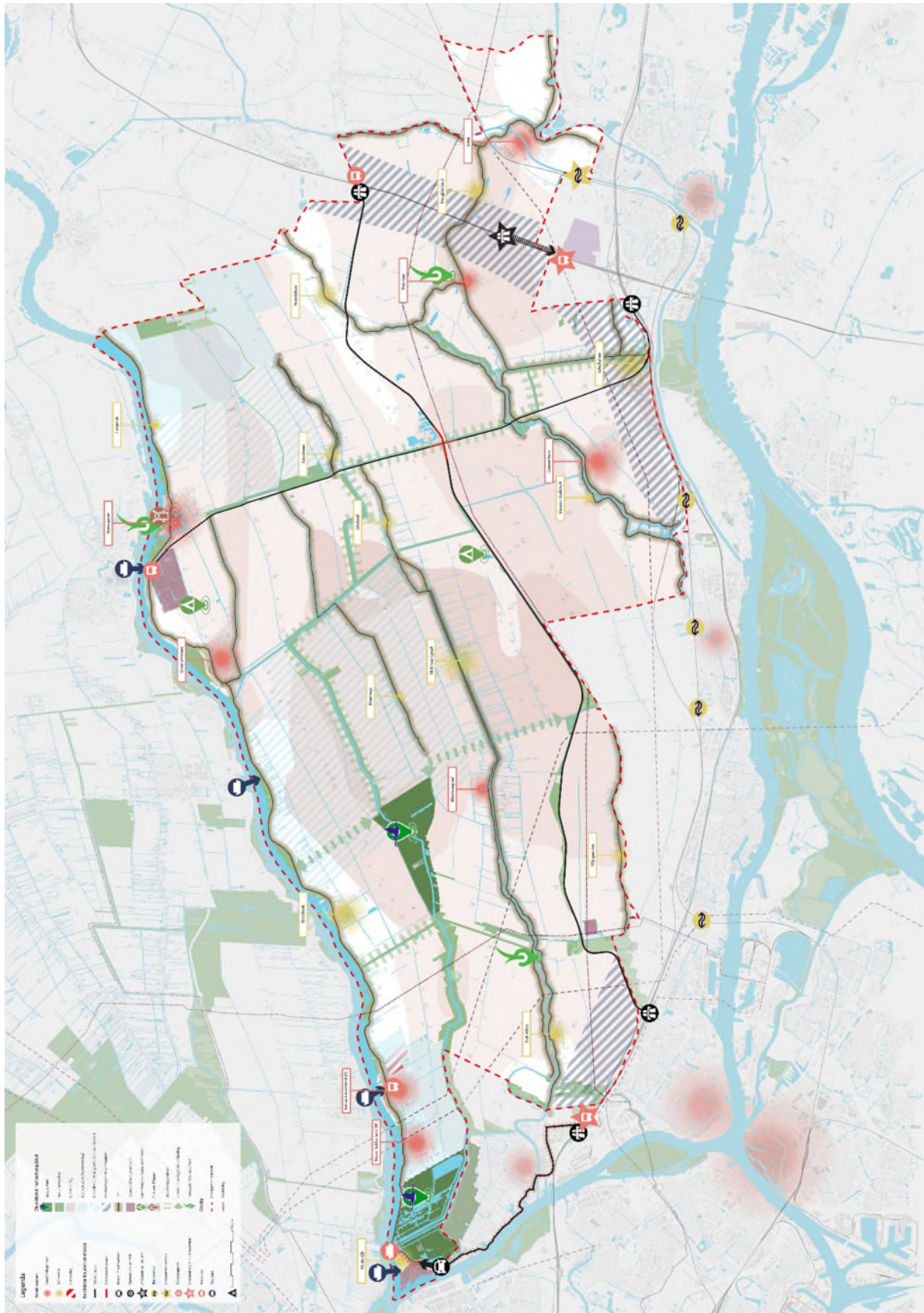
Begin 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De nieuwe gemeenteraad moet in de gelegenheid worden gesteld om te bepalen welke rolneming (sturingsfilosofie) hij wil hanteren (reguleren, samenwerken of ondersteunen). Die sturingsfilosofie gaat vooral over de eigen rol en die van anderen bij het oplossen van de beleidsproblemen. Zo geeft de Omgevingsvisie aan voor welke zaken de gemeente verantwoordelijk is. En wat de gemeente aan burgers en bedrijven overlaat. De sturingsfilosofie in de Omgevingsvisie draagt op die manier bij aan een samenhangende benadering van de maatschappelijke opgaven.

De rolneming kan een voortzetting zijn van het huidige beleid, maar het kan ook zo zijn dat de raad voor zichzelf een andere rol ziet. Mogelijk verschilt de sturing zelfs per thema binnen de Omgevingsvisie. In aanloop naar de Omgevingsagenda is in een aantal beeldvormende avonden gesproken over de rolneming door de raad. Deze bijeenkomsten zijn informatief geweest. De raad heeft nog geen besluit genomen over zijn rol.

De Omgevingsagenda maakt dus nog geen keuze in de sturingsfilosofie. Dit moet gaandeweg het Omgevingsvisietraject in gesprek met de samenleving worden vormgegeven. De basis voor de keuzes, en de uitwerking van de concrete sturingsstijl, worden dus in de Omgevingsvisie vastgelegd. De sturingsstijl zou moeten afhangen van de aard van het probleem.

Bijlage 2. Kansenkaart

Bijlage 3. Advies inzake Plan-mer

1. Inleiding

In Nederland (en de Europese Unie) is het verplicht om voor ontwikkelingen met mogelijke belangrijke milieugevolgen een milieueffectrapportage te doorlopen, en een milieueffectrapport (mer) op te stellen. Het doel van een m.e.r. is het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming te betrekken en zo inzicht te krijgen in de effecten van de voorgenomen activiteit op de omgeving, en in mogelijke maatregelen om eventuele negatieve effecten op de omgeving te verminderen en/of te compenseren.

De m.e.r. draagt bij aan het maken van goed afgewogen, verantwoorde keuzes: welke milieueffecten worden (maximaal) verwacht wanneer een bepaalde keuze wordt gemaakt, en hoe kan daar in het ontwerp het beste rekening mee worden gehouden? Omdat een Omgevingsvisie integraler is dan een 'structuurvisie oude stijl' kunnen de doelen en milieueffecten van ontwikkeling en leefomgeving vroegtijdig in beeld worden gebracht.

Het is mogelijk dat de optelsom van alle mogelijke ontwikkelingen in de Omgevingsvisie, leidt tot een verplichting van het doorlopen van een Plan-mer-procedure en leidt tot het opstellen van een Plan-MER.

In het kader van het opstellen van de Omgevingsagenda wordt met dit advies beoordeeld of de Omgevingsvisie Molenlanden Plan-mer-plichtig is.

Tabel Afkortingen milieueffectrapportage

Toelichting gebruikte termen milieueffectrapportage	
Plan-mer	milieueffectrapportage voor een plan (in dit geval procedure Omgevingsvisie)
Plan-MER	het milieueffectrapport dat het resultaat is van de Plan-mer

In dit advies worden de volgende vragen beantwoord:

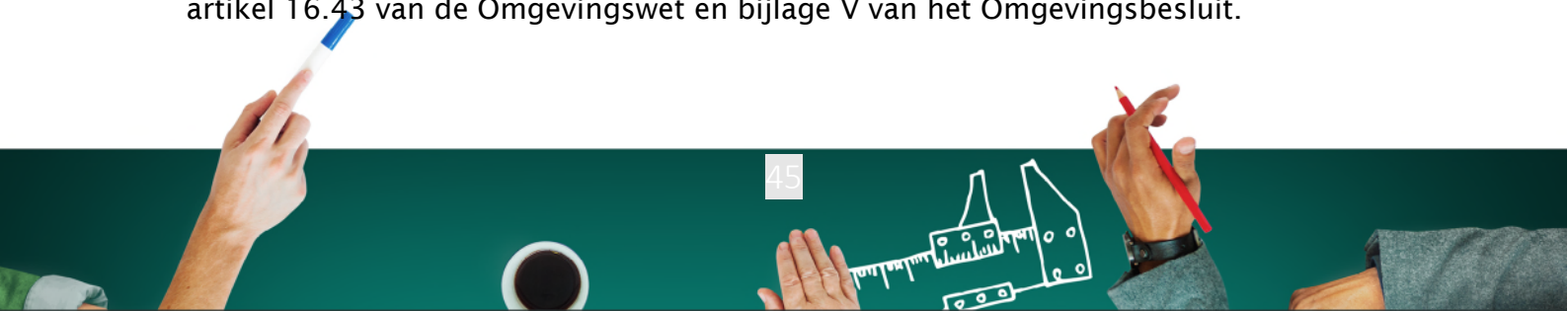
1. Wanneer is een activiteit Plan-mer-(beoordelings)plichtig?
2. Is de Omgevingsvisie Molenlanden Plan-mer-(beoordelings)plichtig?
3. Is er een reden om een Plan-MER op te laten stellen?

2. Beantwoording vragen

Vraag 1 Wanneer is een activiteit Plan-mer (beoordelings)plichtig?

In de Omgevingswet is in artikel 16.34¹ de reikwijdte van de Plan-mer opgenomen. Voor plannen en programma's moet een milieueffectrapportage worden gemaakt. Onder een plan of programma wordt in ieder geval verstaan een Omgevingsvisie, een programma, een omgevingsplan en een voorkeursbeslissing.

Wanneer een plan of programma Plan-mer-(beoordelings)plichtig is, is geregeld in artikel 16.43 van de Omgevingswet en bijlage V van het Omgevingsbesluit.

Bijlage V² van het Omgevingsbesluit bevat de tabel waarin de mer- (beoordelings)plichtige projecten en de daaraan gekoppelde besluiten zijn aangewezen. Het betreft daarbij projecten zoals nu ook al gangbaar zijn in de m.e.r. wetgeving zoals aanleg van energie-installaties, industrie en infrastructuur en ruimte. Onder laatstgenoemde wordt onder meer verstaan:

- Stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra en parkeerterreinen
- Landinrichtingsprojecten

Een belangrijk verschil met de huidige wetgeving is dat de D-drempelwaarden (o.a.) aantallen woningen nu niet meer genoemd staan. In de huidige regelgeving vormen deze waarden nog het onderscheid tussen de vormvrije en de formele mer-beoordeling. De drempelwaarden zijn dus niet van invloed op de vraag of er een mer-beoordeling moet plaatsvinden. In het nieuwe stelsel bestaat nog maar één procedure voor de mer-beoordeling met eisen om te voldoen aan de mer-richtlijn. Deze procedure is lichter dan de voormalige formele mer-beoordeling, waardoor eerder sprake zal zijn van een lastenverlichting.

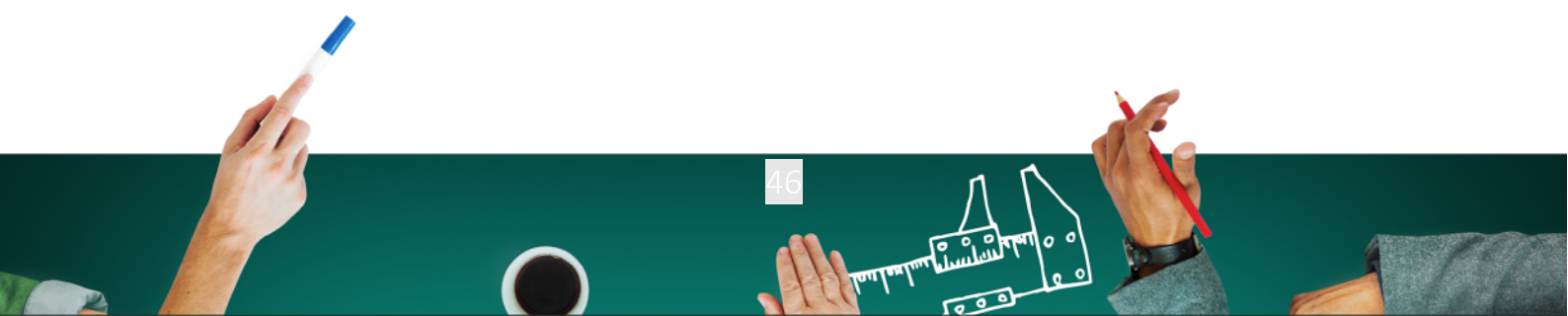
In onderstaande afbeelding is een uitsnede van de tabel toegevoegd.

	Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
Nr.	Projecten	Gezellen waarin de mer-plicht geldt (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet)	Gezellen waarin de mer-beoordelingsplicht geldt (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet)	Besluiten als bedoeld in artikel 11.6, derde lid, onder c, van dit besluit
J11	Stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra en parkeerterreinen	Niet van toepassing	Aanleg, wijziging of uitbreiding	Het omgevingsplan
J12	Landinrichtingsprojecten	Niet van toepassing	Aanleg, wijziging of uitbreiding	Het omgevingsplan

Uit kolom 2 van deze tabel blijkt in één regel of en wanneer een (Plan)-mer-plicht of een (Plan)-mer-beoordeling voor een project van toepassing is. In principe zijn Omgevingsvisies hierbij niet genoemd.

Artikel 11.8, tweede lid, van het Omgevingsbesluit vangt dit op. Deze bepaling maakt het mogelijk om bij het ontbreken van een besluit, genoemd in bijlage V een ander besluit aan te wijzen waarvoor bij de voorbereiding daarvan een milieueffectrapport moet worden gemaakt. Met dit artikellid wordt ook invulling gegeven aan artikel 16.43, vierde lid, onder b, van de wet, dat de mogelijkheid geeft om een Omgevingsvisie, programma of onderdeel van een omgevingsplan als besluit voor een project aan te merken.

Omgevingsvisies en programma's worden op voorhand niet aangewezen, maar kunnen zo nodig via dit artikellid als besluit voor een project worden aangemerkt.

Vraag 2 Is de Omgevingsvisie Molenlanden (Plan)-mer-(beoordelings)plichtig?

Een Omgevingsvisie is een wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan of programma en kan daarmee Plan-mer-plichtig zijn.

Als de Omgevingsvisie Molenlanden activiteiten mogelijk maakt zoals genoemd zijn in bijlage V, dan kan de Plan-mer-plicht of Plan-mer-beoordelingsplicht van toepassing zijn. Daarbij moet de Omgevingsvisie wel een kader* vormen voor te nemen besluiten voor de Plan-mer-(beoordelings)-plichtige projecten³. Of voor de visie moet een passende beoordeling in het kader van natuur worden gemaakt. Laatstgenoemde wordt voor de Omgevingsvisie Molenlanden op voorhand niet verwacht.

*Een 'kader' moet concreet genoeg zijn en bindend voor een later (Plan)-mer-plichtig of (Plan)-mer-(beoordelings)plichtig besluit. Van 'een kader vormen' is bijvoorbeeld sprake als een locatie- of tracékeuze in het plan is opgenomen. Maar het kan ook gaan om andere keuzes, zoals de capaciteit van een afvalverwerkingsinstallatie.

De inhoud van een plan (in dit geval de Omgevingsvisie) bepaalt dus mede de eventuele Plan-mer-plicht. Vaak voldoet een Omgevingsvisie aan dit vereiste.

In een aantal gevallen is het mogelijk om eerst een Plan-mer-beoordeling te doen. Of dit kan moet worden beoordeeld aan de hand van een aantal criteria. Hieruit blijkt of het plan of programma aanzienlijke milieueffecten heeft. Als dat niet het geval is, kan een Plan-MER achterwege blijven. Een Plan-mer-beoordeling is mogelijk als:

- het om een kleine wijziging van een plan of programma gaat;
- het plan betrekking heeft op een klein gebied op lokaal niveau;
- het plan het kader vormt voor projecten die niet in bijlage V bij het Omgevingsbesluit zijn opgenomen maar die wel aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben.

Vraag 3 Is er een reden om een Plan-MER op te laten stellen?

Er kan een reden zijn om een Plan-MER op te stellen voor de Omgevingsvisie. Dit moet worden beoordeeld aan de hand van de inhoud van de Omgevingsvisie. Als er keuzes worden gemaakt die tot gevolg hebben dat activiteiten mogelijk worden gemaakt die genoemd staan in bijlage V van het Omgevingsbesluit. Dan is een Plan-MER nodig. In sommige gevallen is het wel mogelijk om eerst een Plan-mer-beoordeling te doen.

3. Conclusie

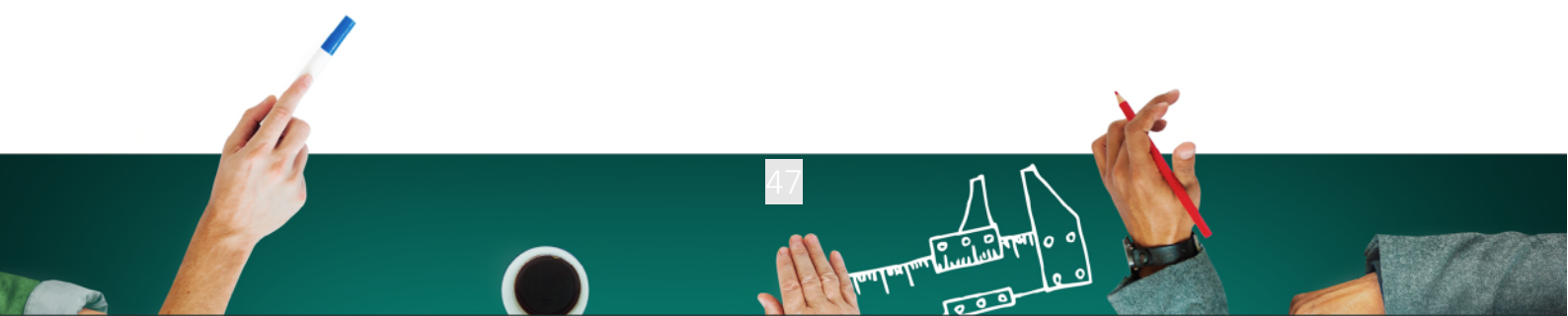
Op voorhand, kan in dit stadium, niet worden uitgesloten of een Plan-MER voor de Omgevingsvisie Molenlanden moet worden opgesteld.

Omdat de Omgevingsvisie deels voorziet in nieuw beleid wordt in elk geval verwacht dat een Plan-mer-beoordeling noodzakelijk is.

¹ <https://zoek.officiëlebekeendmakingen.nl/stb-2016-156.html>

² <https://zoek.officiëlebekeendmakingen.nl/stb-2018-290.html#d17e5437>

³ <https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/milieueffectrapportage/mer-instrumenten-omgevingswet/>

Bijlage 4: Referentielijst omgevingsagenda

Lijst met gebruikte beleidsstukken voor de omgevingsagenda

1. RES
2. Transitievisie Warmte 1.0 (TVW)
3. Plaatsingsbeleid EV's
4. Lokale Adaptatiestrategie
5. Samenlevings-programma met themakaarten
6. Omgevingsvisies Giessenlanden
7. Structuurvisie Graafstroom
8. Structuurvisie Nieuw-Lekkerland
9. Gebiedsperspectief Kinderdijk (notitie toekomst Kinderdijk)
10. Toeristische Agenda Molenlanden
11. Kerngericht werken (burgerparticipatie)
12. Participatiebeleid
13. Programmaplan Dienstverlening
14. Koersdocument Sociaal Domein
15. Gemeentelijk Rioleringsplan
16. Parapluplan parkeren met vigerende 'Nota Parkeernormen Molenlanden 2020
17. Strategienota (afval)
18. Handboek Inrichting Openbare Ruimte
19. VAB-beleid
20. Visiedocument Landbouw
21. Woonvisie
22. Stukken Economie (Netwerk Economie Zuid-Holland Zuid)
23. Bodembeheerplan Molenlanden
24. Beleidsregel Geluidbeleid goede ruimtelijke ordening Molenlanden 2020
25. Gebiedsvisie geur Molenlanden (Graafstroom, Liesveld, Nieuw-Lekkerland en Giessenlanden)
26. Regionale Maatschappelijke Agenda-visies
27. Toekomstvisie 2030
28. Veenweidestrategie (in ontwikkeling Fase 3)
29. Archeologiebeleid

